

JC 2017 37

04/01/2018

Galīgās pamatnostādnes

Kopīgās pamatnostādnes saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 17. pantu un 18. panta 4. punktu par vienkāršotu un pastiprinātu klienta uzticamības pārbaudi un faktoriem, kas kredītiestādēm un finanšu iestādēm ir jāņem vērā, novērtējot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas risku, kurš saistīts ar darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem

Pamatnostādnes par riska faktoriem

Atbilstības un ziņošanas prasības

Pamatnostādņu statuss

Šajā dokumentā ir kopīgās pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar 16. pantu un 56. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regulā (ES) Nr. 1093/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK; Regulā (ES) Nr. 1094/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādi); un Regulā (ES) Nr. 1095/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi) (turpmāk — Eiropas uzraudzības iestāžu (EUI) regulas). Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar EUI regulu 16. panta 3. punktu jādarā viss iespējama, lai ievērotu pamatnostādnes.

Kopīgajās pamatnostādnēs ir izklāstīts EUI viedoklis par atbilstīgu uzraudzības praksi Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmā vai par to, kā konkrētā jomā ir jāpiemēro Savienības tiesību akti. Kompetentajām iestādēm, uz ko attiecas kopīgās pamatnostādnes, tās ir jāievēro, pamatnostādnes attiecīgi ieviešot savā uzraudzības praksē (piemēram, grozot savu tiesisko regulējumu vai uzraudzības procesus), arī gadījumos, kad kopīgās pamatnostādnes galvenokārt ir adresētas iestādēm.

Ziņošanas prasības

Saskaņā ar EUI regulu 16. panta 3. punktu [*divu mēnešu laikā pēc visu tulkojumu publicēšanas EUI tīmekļa vietnēs – 05/03/2018*] kompetentajām iestādēm ir jāpaziņo attiecīgajām EUI, vai tās atbilst vai ir paredzējušas nodrošināt atbilstību šīm kopīgajām pamatnostādnēm, vai, ja tā nav, neatbilstības iemesls. Ja paziņojums šajā termiņā nebūs saņemts, attiecīgā EUI uzskatīs, ka kompetentās iestādes šīs pamatnostādnes neievēro. Paziņojumi ir jānosūta uz šādām adresēm [compliance@eba.europa.eu, compliance@eiopa.europa.eu un compliance@esma.europa.eu], norādot atsauci "JC/GL/2017/37". Paziņojumu veidne ir pieejama EUI tīmekļa vietnēs. Paziņojumi jānosūta personām, kas ir pilnvarotas kompetento iestāžu vārdā ziņot par atbilstību.

Paziņojumus publicēs EUI tīmekļa vietnēs saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

I sadaļa. Priekšmets, darbības joma un definīcijas

Priekšmets

1. Šajās pamatnostādnēs ir izklāstīti faktori, kas uzņēmumiem ir jāņem vērā, novērtējot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas (*ML/TF*) risku, kas saistīts ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumiem. Tāpat tajās ir izklāstīts, kā uzņēmumiem ir jāpielāgo savu klienta uzticamības pārbaudes (*CDD*) pasākumu tvērums tā, lai tas būtu samērīgs to apzinātajam *ML/TF* riskam.
2. Šajās pamatnostādnēs uzmanība ir koncentrēta uz atsevišķu darījuma attiecību un gadījuma rakstura darījumu riska novērtējumiem, taču uzņēmumi var šīs pamatnostādni izmantot arī *mutatis mutandis*, novērtējot *ML/TF* risku uzņēmuma darbības saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 8. pantu.
3. Šajās pamatnostādnēs aprakstītie faktori un pasākumi nav izsmeļoši, un uzņēmumiem ir pēc vajadzības jāizskata citi faktori un pasākumi.

Piemērošanas joma

4. Šīs pamatnostādni ir adresētas kredītiestādēm un finanšu iestādēm, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 1. un 2. punktā, un kompetentajām iestādēm, kas atbild par uzraudzības īstenošanu attiecībā uz šo uzņēmumu atbilstību to nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas novēršanas (*AML/CFT*) pienākumiem.
5. Kompetentajām iestādēm šīs pamatnostādni ir jāizmanto, novērtējot uzņēmumu riska novērtējumu un *AML/CFT* politikas nostādņu un procedūru adekvātumu.
6. Kompetentajām iestādēm ir arī jāizsver, kādā mērā šīs pamatnostādni var izmantot informācijas gūšanai, lai novērtētu ar to nozari saistīto *ML/TF* risku, kas ietilpst uz risku balstītā pieejā uzraudzībai. EUI ir izdevušas uz risku balstītas uzraudzības pamatnostādni saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 48. panta 10. punktu.
7. Šo pamatnostādņu darbības jomā neietilpst atbilstība Eiropas finanšu sankciju režīmam.

Definīcijas

8. Šajās pamatnostādnēs piemēro turpmāk norādītās definīcijas.

- “Kompetentās iestādes” ir iestādes, kas atbild par uzņēmumu atbilstības nodrošināšanu Direktīvas (ES) 2015/849¹ prasībām, kas transponētās valsts tiesību aktos .
- “Uzņēmumi” ir kredītiestādes vai finanšu iestādes, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 1. un 2. punktā.
- “Ar augstāku *ML/TF* risku saistītas jurisdikcijas” ir valstis, kas, pamatojoties uz šo pamatnostādņu II sadaļā izklāstīto riska faktoru novērtējumu, rada augstāku *ML/TF* risku. Šis termins ietver, bet ne tikai, “augsta riska trešās valstis”, par kurām noteikts, ka to *AML/CFT* režīmā ir stratēģiskas nepilnības, kas būtiski apdraud Savienības finanšu sistēmu (Direktīvas (ES) 2015/849 9. pants).
- “Gadījuma rakstura darījums” ir darījums, kas netiek īstenots saistībā ar darījumu attiecībām, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 13. punktā.
- “Kopējs konts” ir bankas konts, ko klients, piemēram, praktizējošs jurists vai notārs, ir atvēris, lai glabātu savu klientu naudas līdzekļus. Šādu klientu naudas līdzekļi sajauksies, un klienti nevarēs tieši pieprasīt bankai veikt darījumus.
- “Risks” ir *ML/TF* ietekme un iespējamība. Risks attiecas uz objektīvo risku, t. i., riska līmeni, kas pastāv pirms mazināšanas pasākumiem. Tas neattiecas uz atlikušo risku, t. i., riska līmeni, kas paliek pēc mazināšanas pasākumiem.
- “Riskā faktori” ir mainīgi faktori, kas vai nu paši par sevi vai kopā var paaugstināt *ML/TF* risku, kuru rada atsevišķas darījumu attiecības vai gadījuma rakstura darījums.
- “Uz risku balstīta pieeja” ir pieeja, ko kompetentās iestādes un uzņēmumi izmanto, lai apzinātu, novērtētu un izprastu *ML/TF* risku, kuram uzņēmumi ir pakļauti, un īstenotu *AML/CFT* pasākumus, kas ir samērīgi šiem riskiem.
- “Līdzekļu izcelsme” ir darījumu attiecībās vai gadījuma rakstura darījumā iesaistīto līdzekļu izcelsme. Tas ietver gan darbību, kuras rezultātā tika gūti darījumu attiecībās izmantotie līdzekļi, piemēram, klienta alga, gan veidu, kādā klienta līdzekļi tika pārskaitīti.
- “Labklājības izcelsme” ir klienta kopējās bagātības izcelsmes avots, piemēram, mantojums vai ietaupījumi.

¹ Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta ii) apakšpunkts; Regulas (ES) Nr. 1094/2010 4. panta 2. punkta ii) apakšpunkts; Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 3. punkta ii) apakšpunkts.

II sadaļa. Riska novērtēšana un pārvaldība — vispārīgi

9. Šīm pamatnostādnēm ir divas daļas. II sadaļa ir vispārīga un attiecas uz visiem uzņēmumiem. III sadaļa attiecas uz konkrētām nozarēm. III sadaļa pati par sevi ir nepilnīga un ir jālasa kopā ar II sadaļu.
10. Uzņēmumu pieejai, ko tie piemēro, lai novērtētu un pārvaldītu *ML/TF* risku, kurš saistīts ar darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem, ir jāietver turpmāk uzskaitītais.

- Uzņēmuma darbības riska novērtējumi.

Uzņēmuma darbības riska ir jāpalīdz uzņēmumiem izprast, kurās jomās tie ir pakļauti *ML/TF* riskam un kurām to darījumdarbības jomām būtu jāpiešķir prioritāte saistībā ar cīņu pret *ML/TF*. Šajā nolūkā un saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 8. pantu uzņēmumiem ir jāapzina un jānovērtē *ML/TF* risks, kas saistīts ar to piedāvātajiem produktiem un pakalpojumiem, jurisdikciju, kurā tie darbojas, to piesaistītajiem klientiem un darījumu vai piegādes kanāliem, ko tie izmanto savu klientu apkalpošanai. Pasākumiem, ko uzņēmumi īsteno, lai apzinātu un novērtētu *ML/TF* risku savā darījumdarbībā, ir jābūt samērīgiem katra uzņēmumam būtībai un lielumam. Uzņēmumiem, kas nepiedāvā kompleksus produktus vai pakalpojumus un kas mazā mērā darbojas starptautiskā vidē vai vispār tajā nedarbojas, var nebūt nepieciešams pārmērīgi sarežģīts vai padziļināts riska novērtējums.

- Klienta uzticamības pārbaude.

Uzņēmumi izmanto savas darbības riska novērtējuma secinājumus, lai informētu par pieņemto lēmumu attiecībā uz atbilstīgu *CDD* līmeni un veidu, ko tie piemēros darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem.

Pirms darījumu attiecību uzsākšanas vai gadījuma rakstura darījuma veikšanas uzņēmumiem ir jāveic sākotnējā *CDD* saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktu un 14. panta 4. punktu. Sākotnējai *CDD* ir jāietver vismaz uz risku balstīti pasākumi:

- i. identificē klientu un — kur tas attiecināms — klienta faktisko īpašnieku vai pilnvarotos pārstāvjus;
- ii. pārbauda klienta identitāti, pamatojoties uz uzticamiem un neatkarīgiem avotiem, un — kur tas attiecināms — pārbauda faktiskā īpašnieka identitāti tā, lai uzņēmums būtu pārliecināts, ka zina, kurš ir faktiskais īpašnieks; un
- iii. noskaidro darījumu attiecību mērķi un būtību.

Uzņēmumi, balstoties uz risku, pielāgo sākotnējās *CDD* pasākumu tvērumu. Ja ar darījumu attiecībām saistītais risks ir zems un ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumiem var būt iespēja piemērot vienkāršotus klienta uzticamības pārbaudes (*SDD*) pasākumus. Ja ar darījumu attiecībām saistītais risks ir paaugstināts, uzņēmumiem ir jāpiemēro pastiprināti klienta uzticamības pārbaudes (*EDD*) pasākumi.

- Holistiska priekšstata gūšana.

Uzņēmumi apkopo pietiekamu informāciju, lai pārlicinātos, ka ir tie apzinājuši visus būtiskos riska faktorus, tostarp vajadzības gadījumā piemērojot papildu *CDD* pasākumus, un novērtē šos riska faktorus, lai gūtu holistisku priekšstatu par risku, kas saistīts ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu. Uzņēmumi ņem vērā, ka šajās pamatnostādnēs uzskaitītie riska faktori nav izsmeļoši un netiek sagaidīts, ka uzņēmumi visos gadījumos izskatīs visus riska faktorus.

- Uzraudzība un pārskatīšana.

Uzņēmumi savu riska novērtējums atjaunina un pārskata². veic darījumu uzraudzību, lai nodrošinātu, ka tie atbilst klienta riska profilam un darījumdarbībai, un vajadzības gadījumā pārbauda līdzekļu izcelsmi, lai apzinātu iespējamu *ML/TF*. Tāpat tie glabā dokumentus, datus vai informāciju, kas ir to rīcībā konkrētā brīdī, lai izprastu, vai ir izmainījies ar darījumu attiecībām saistītais risks³.

Riska novērtējumi — metodika un riska faktori

11. Riska novērtējumam ietver divus atsevišķus, bet saistītus posmus:

- a. *ML/TF* riska apzināšana; un
- b. *ML/TF* riska novērtēšana.

***ML/TF* riska apzināšana**

12. Uzņēmumi noskaidro, kuriem *ML/TF* riskiem tie ir vai varētu būt pakļauti, stājoties darījumu attiecībās vai veicot gadījuma rakstura darījumu.
13. Apzinot ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu saistītos *ML/TF* riskus, uzņēmumi izskata būtiskos riska faktorus, tostarp — kas ir to klients, kurās valstīs vai ģeogrāfiskajās teritorijās tas darbojas, kādus konkrētus produktus, pakalpojumus un darījumus vēlas klients un kādus kanālus uzņēmums izmanto, lai nodrošinātu šos produktus, pakalpojumus un darījumus.

² Direktīvas (ES) 2015/849 8. panta 2. punkts.

³ Direktīvas 2015/849 13. panta 1. punkta d) apakšpunkts.

Informācijas avoti

14. Ja iespējams, informācijai par *ML/TF* riska faktoriem ir jānāk no dažādiem avotiem neatkarīgi no tā, vai tiem piekļūst atsevišķi vai ar komerciāli pieejamu rīku vai datubāzu, kurās ir apkopota informācija no dažādiem avotiem, starpniecību,. Uzņēmumi nosaka avotu veidus un skaitu, ņemot vērā risku.
15. Uzņēmumi vienmēr izskata šādus informācijas avotus:
- Eiropas Komisijas pārvalstiskais riska novērtējums;
 - valdības nodrošinātā informācija, piemēram, valdības veiktie nacionālie riska novērtējumi, politikas paziņojumi un brīdinājumi un paskaidrojuma raksti par attiecīgiem tiesību aktiem;
 - regulatoru nodrošinātā informācija, piemēram, sankcijās izklāstītie norādījumi un pamatojumi;
 - finanšu izlūkošanas vienību (*FIU*) un tiesībaizsardzības iestāžu nodrošinātā informācija, piemēram, ziņojumi par apdraudējumu, brīdinājumi un tipoloģijas; un
 - informācija, kas iegūta sākotnējās *CDD* procesa gaitā.
16. Tāpat šajā kontekstā uzņēmumi var cita starpā izskatīt šādus informācijas avotus:
- uzņēmuma rīcībā esošās zināšanas un profesionālo ekspertīzi;
 - nozares iestāžu informāciju, piemēram, tipoloģijas un informāciju par jauniem riskiem;
 - pilsoniskās sabiedrības informāciju, piemēram, korupcijas indeksus un valstu ziņojumus;
 - starptautisko standartus nosakošo struktūru informāciju, piemēram, savstarpējo izvērtējumu ziņojumus un juridiski nesaistošus melnos sarakstus;
 - ticamu un uzticamu publisku avotu informāciju, piemēram, informāciju atzītos laikrakstos;
 - ticamu un uzticamu komercorganizāciju informāciju, piemēram, ziņojumus par risku un izlūkošanas ziņojumus; un
 - statistikas organizāciju un akademiķu nodrošināto informāciju.

Riska faktori

17. Uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka turpmāk uzskaitītie riska faktori nav izsmeļoši un ka netiek sagaidīts, ka uzņēmumi visos gadījumos izskatīs visus riska faktoros. Uzņēmumiem ir jāgūst holistisks priekšstats par risku, kas saistīts ar attiecīgo situāciju, un jāņem vērā, ka, ja vien Direktīvā (ES) 2015/849 vai valstu tiesību aktos nav noteikts citādi, atsevišķu riska faktoru klātbūtne ne vienmēr nozīmē, ka darījumu attiecībām piešķirama augstāka vai zemāka riska kategorija.

Klienta riska faktori

18. Apzinot ar klientiem, arī klientu faktiskajiem īpašniekiem, saistīto risku⁴, uzņēmumiem ir jāņem vērā risks, kas saistīts ar:
- klienta un klienta patiesā labuma guvēja saimniecisko vai profesionālo darbību;
 - klienta un klienta faktiskā īpašnieka reputāciju; un
 - klienta un klienta faktiskā īpašnieka būtību un rīcību.
19. Riska faktori, kas var būt būtiski, izskatot ar klienta vai klienta faktiskā īpašnieka darījumdarbību vai profesionālo darbību saistīto risku, ietver turpmāk uzskaitīto:
- Vai klients vai faktiskais īpašnieks ir saistīts ar nozarēm, kas parasti saistās ar augstāku korupcijas risku, piemēram, celtniecību, farmāciju un veselības aprūpi, ieroču tirdzniecību un aizsardzību, ieguves rūpniecību vai publisko iepirkumu?
 - Vai klients vai faktiskais īpašnieks ir saistīts ar nozarēm, kuras ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku, piemēram, konkrētiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kazino vai dārgmetālu tirgotājiem?
 - Vai klients vai faktiskais īpašnieks ir saistīts ar nozarēm, kurās notiek darbības ar lielām skaidras naudas summām?
 - Ja klients ir juridiska persona vai juridiska struktūra — kāds ir tās dibināšanas mērķis? Piemēram, kāda ir darījumdarbības būtība?
 - Vai klientam ir politiski sakari, piemēram, vai klients ir politiski nozīmīga persona (*PEP*) / vai faktiskais īpašnieks ir *PEP*? Vai klientam vai faktiskajam īpašniekam ir kāda cita būtiska saikne ar *PEP*, piemēram, vai kādi no klienta direktoriem ir *PEP* un, ja jā, vai tiem ir nozīmīga kontrole par klientu vai faktisko īpašnieku? Ja klients vai tā faktiskais īpašnieks ir *PEP*, uzņēmumiem ir vienmēr jāpiemēro *EDD* pasākumi saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 20. pantu.
 - Vai klientam vai faktiskajam īpašniekam ir kāds cits nozīmīgs amats vai augsts publiskais profils, kas tam varētu ļaut ļaunprātīgi izmantot šo pozīciju personīgām ieguvumiem? Piemēram, vai viņi ir vietējas vai reģionālas valsts amatpersonas, kas var ietekmēt valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, lēmumu pieņēmēji augsta profila sporta organizācijās vai personas, par kurām ir zināms, ka tās ietekmē valdību un citus augstākā līmeņa lēmumu pieņēmējus?
 - Vai klients ir juridiska persona, uz ko attiecas informācijas atklāšanas prasības, kas nodrošina, ka informācija par patiesiem labuma guvējiem ir pieejama publiski uzticamos avotos piemēram, biržu sarakstos iekļauti valsts uzņēmumi, kam šāda informācijas atklāšana ir piemērota kā nosacījums iekļaušanai biržas sarakstā?

⁴ Norādījumi par riska faktoriem, kas saistīti ar dzīvības apdrošināšanas saņēmējiem, ir sniegti III sadaļas 7. nodaļā.

- Vai klients ir kredītiestāde vai finanšu iestāde, kas rīkojas savā kontā jurisdikcijā ar efektīvu *AML/CFT* režīmu, un vai tiek uzraudzīta tā atbilstība vietējām *AML/CFT* prasībām? Vai ir liecības, ka klientam pēdējos gados ir tikušas piemērotas uzraudzības sankcijas vai soda sankcijas par neatbilstību *AML/CFT* prasībām vai plašākām rīcības prasībām?
 - Vai klients ir valsts pārvalde vai uzņēmums no jurisdikcijas ar zemu korupcijas līmeni?
 - Vai informācija par klientu vai faktiskā īpašnieka atbilst tam, ko uzņēmums zina par tā iepriekšējo, pašreizējo vai plānoto darbījumbārbību, darbījumbārbības apgrozījumu, līdzekļu izcelsmi un klienta vai patiesā labuma guvēja labklārbības izcelsmi?
20. Turpmāk uzskaitīti riska faktori, kas var būt būtiski, izvērtējot risku saistībā ar klienta vai patiesā labuma guvēja reputāciju.
- Vai ir kādi plašsaziņas līdzekļu vai citu attiecīgo informācijas avotu negatīvi paziņojumi par klientu, piemēram, vai par klientu vai faktisko īpašnieku ir paustas kādas aizdomas par noziedzību vai terorismu? Ja jā, vai šie paziņojumi ir uzticami un ticami? Uzņēmumiem ir jānosaka pausto aizdomu ticamība, cita starpā pamatojoties uz datu avota kvalitāti un neatkarību un šādu aizdomu paziņošanas pastāvīgumu. Uzņēmumiem jāatceras, ka kriminālsodāmības neesība pati par sevi nav pietiekams apstāklis, lai neņemtu vērā aizdomas par pārkāpumiem.
 - Vai klienta, faktiskā īpašnieka vai citas personas, par kuru ir publiski zināms, ka tā ir cieši saistīta ar klientu vai faktisko īpašnieku, aktīvi ir bijuši iesaldēti administratīvas lietas vai krimināllietas ietvaros vai aizdomu dēļ par terorismu vai teroristu finansēšanu? Vai uzņēmumam ir pamats aizdomām, ka klientam, faktiskajam īpašniekam vai citai personai, par kuru ir publiski zināms, ka tā ir cieši saistīta ar klientu vai faktisko īpašnieku, ir kaut kad iepriekš tikusi piemērota šāda aktīvu iesaldēšana?
 - Vai uzņēmumam ir zināms, vai par klientu vai faktisko īpašnieku ir iepriekš ticis sagatavots ziņojums par aizdomīgiem darbījumiem?
 - Vai uzņēmuma rīcībā ir kāda iekšējā informācija par klienta vai faktiskā īpašnieka integritāti, kas iegūta, piemēram, ilgstošu darbījumu attiecību ietvaros?
21. Turpmāk uzskaitīti riska faktori, kas var būt būtiski, izvērtējot risku saistībā ar klienta vai faktiskā īpašnieka būtību un rīcību. Uzņēmumiem jāņem vērā, ka ne visi riska faktori būs pamanāmi jau sākumā. Tie var atklāties tikai pēc darbījumu attiecību uzsākšanas.
- Vai klientam ir pamatots iemesls tam, ka tas nespēj nodrošināt savas identitātes pamatīgu pierādījumu? Varbūt tādēļ, ka klients ir patvēruma meklētājs⁵?
 - Vai uzņēmumam ir šaubas par klienta vai faktiskā īpašnieka identitātes patiesumu vai precizitāti?

⁵ EBI ir izdevusi "Atzinumu par klienta uzticamības pārbaudes pasākumu piemērošanu klientiem, kas ir patvēruma meklētāji no augstāka riska valstīm vai teritorijām" (*Opinion on the application of Customer Due Diligence Measures to customers who are asylum seekers from higher risk third countries or territories*), skatiet <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1359456/EBA-Op-2016-07+%28Opinion+on+Customer+Due+Diligence+on+Asylum+Seekers%29.pdf>.

- Vai ir citas liecības par to, ka klients, iespējams, cenšas izvairīties no darījumu attiecībām? Piemēram, vai klients izvēlas veikt vienu darījumu vai vairākus vienreizējus darījumus, lai gan darījumu attiecību nodibināšana būtu ekonomiski efektīvāka?
- Vai klienta īpašumtiesību un kontroles struktūra ir caurspīdīga un jēgpilna? Ja klienta īpašumtiesību un kontroles struktūra ir sarežģīta vai neskaidra, vai tam ir acīmredzams komerciāls vai likumīgs pamatojums?
- Vai klients emitē uzrādītāja akcijas vai arī tam ir nominālie akcionāri?
- Vai klients ir juridiska persona vai struktūra, ko varētu izmantot kā aktīvu turēšanas instrumentu?
- Vai ir pamatots iemesls izmaiņām klienta īpašumtiesību un kontroles struktūrā?
- Vai klients bez acīmredzama ekonomiska vai likumīga mērķa vai atbilstīga komerciālā pamatojuma pieprasa sarežģītus vai neparasti vai negaidīti lielus darījumus vai darījumus, kam ir neparasta vai negaidīta struktūra? Vai ir pamats aizdomām, ka klients cenšas izvairīties no konkrētiem ierobežojumiem, piemēram, tiem, kas noteikti Direktīvas (ES) 2015/849 11. panta b) punktā un — attiecīgos gadījumos — valstu tiesību aktos?
- Vai klients pieprasa nevajadzīgu vai nepamatotu konfidencialitāti? Piemēram, vai klients negribīgi izturas pret *CDD* informācijas sniegšanu vai arī šķiet, ka klients vēlas slēpt savas darījumdarbības patieso būtību?
- Vai klienta vai faktiskā īpašnieka ienākumu avots vai līdzekļu izcelsme ir viegli skaidrojams, piemēram, to nodarbošanās, mantojuma vai ieguldījumu rezultātā? Vai skaidrojums ir ticams?
- Vai klients izmanto produktus un pakalpojumus, ko tas izvēlējās kā paredzamos produktus un pakalpojumus darījumu attiecību nodibināšanas brīdī?
- Ja klients ir nerezidents, vai tā vajadzības varētu labāk nodrošināt citviet? Vai klientam ir atbilstīgs ekonomisks un likumīgs pamats pieprasīt attiecīgo finanšu pakalpojuma veidu? Uzņēmumiem jāņem vērā, ka saskaņā ar Direktīvas 2014/92/ES 16. pantu klientiem, kas ir likumīgi Savienības rezidenti, ir tiesības atvērt pamatmaksājumu kontu, taču šīs tiesības ir piemērojamas tikai, ciktāl kredītiestādes var ievērot savus *AML/CFT* pienākumus⁶.
- Vai klients ir bezpeļņas organizācija, kuras darbības varētu ļaunprātīgi izmantot teroristu finansēšanas mērķiem?

Valstis un ģeogrāfiskās teritorijas

22. Apzinot ar valstīm un ģeogrāfiskajām teritorijām saistīto risku, uzņēmumiem ir jāņem vērā risks, kas saistīts ar:

⁶ Skatīt, piemēram, Direktīvas 2014/92/ES 1. panta 7. punktu un 16. panta 4. punktu.

- a. jurisdikciju, kurā atrodas klients un faktiskais īpašnieks;
 - b. jurisdikcijām, kuras ir klienta un faktiskā īpašnieka galvenās darījumdarbības vietas;
 - c. jurisdikcijām, ar kurām klientam un faktiskajam īpašniekam ir attiecīgas personīgas saiknes.
23. Uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka darījumu attiecību būtība un mērķis nereti noteiks atsevišķas valsts un ģeogrāfisko riska faktoru relatīvo nozīmīgumu (skatiet arī 36.–38. punktu). Piemēram:
- ja darījumu attiecībās izmantotie līdzekļi ir iegūti ārvalstīs, predikatīvi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas pārkāpumi un valsts tiesiskās sistēmas efektivitāte būs sevišķi būtiski aspekti;
 - ja līdzekļi tiek saņemti no vai nosūtīti uz jurisdikcijām, par kurām ir zināms, ka tajās darbojas grupas, kas izdara teroristiskus noziegumus, uzņēmumiem ir jāizskata, kādā mērā varētu sagaidīt šādus noziegumus vai radīt aizdomas, pamatojoties uz to, ko uzņēmums zina par darījumu attiecību mērķi un būtību;
 - ja klients ir kredītiestāde vai finanšu iestāde, uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš attiecīgās valsts *AML/CFT* režīma adekvātumam un *AML/CFT* uzraudzības efektivitātei;
 - ja klients ir juridisks instruments vai trusts, uzņēmumiem ir jāņem vērā tas, kādā mērā valsts, kurā ir reģistrēts klients un — attiecīgā gadījumā — faktiskais īpašnieks, efektīvi ievēro starptautiskos nodokļu pārredzamības standartus.
24. Turpmāk ir norādīti riska faktori, kas uzņēmumiem ir jāizskata, apzinot jurisdikcijas *AML/CFT* režīma efektivitāti.
- Vai Komisija ir norādījusi, ka šis valsts *AML/CFT* režīmā ir stratēģiskas nepilnības (saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 9. pantu)? Ja uzņēmumiem ir darījumi ar fiziskām vai juridiskām personām, kuras ir tādu trešo valstu rezidenti vai kuru darījumdarbība ir reģistrēta trešās valstīs, par ko Komisija ir norādījusi, ka tās rada augstu *ML/TF* risku, uzņēmumiem ir vienmēr jāpiemēro *EDD* pasākumi⁷.
 - Vai ir pieejama informācija no vairāk nekā viena ticama un uzticama avota par jurisdikcijas *AML/CFT* kontroles pasākumu kvalitāti, tostarp informācija par regulatīvās izpildes un uzraudzības kvalitāti un efektivitāti? Starp iespējamiem avotiem ir Finanšu darbību darba grupas (*FATF*) vai *FATF* veida reģionālo struktūru (*FSRB*) savstarpējie izvērtējuma ziņojumi (labs sākumpunkts ir kopsavilkums un svarīgākie konstatējumi, kā arī atbilstības novērtējums ar 10., 26. un 27. ieteikumu un 3. un 4. tiešo iznākumu), *FATF* saraksts ar jurisdikcijām, kas rada augstu risku un nesadarbojas, Starptautiskā Valūtas fonda (*SVF*) novērtējumi un Finanšu sektora novērtēšanas programmas (*FSAP*) ziņojumi. Uzņēmumiem jāņem vērā, ka dalība *FATF* vai *FSRB* (piemēram, *MoneyVal*) pati par sevi nenozīmē, ka jurisdikcijas *AML/CFT* režīms ir adekvāts un efektīvs.

⁷ Direktīvas (ES) 2015/849 18. panta 1. punkts.

Uzņēmumi nedrīkst aizmirst, ka Direktīvā (ES) 2015/849 nav atzīts trešo valstu “līdzvērtīgums” un ka ES dalībvalstu līdzvērtīgo jurisdikciju saraksti vairs netiek uzturēti. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumiem ir jāspēj apzināt zemāka riska jurisdikcijas saskaņā ar šīm pamatnostādnēm un Direktīvas (ES) 2015/849 II pielikumu.

25. Turpmāk ir uzskaitīti riska faktori, kas uzņēmumiem ir jāizskata, apzinot ar jurisdikciju saistīto teroristu finansēšanas riska līmeni.
- Vai ir pieejama informācija, piemēram, no tiesībsardzības iestādēm vai ticamiem un uzticamiem atvērtiem plašsaziņas līdzekļu avotiem, kas liecina, ka jurisdikcija nodrošina finansējumu vai atbalstu teroristu darbībām vai ka valstī vai teritorijā darbojas grupas, kuras izdara teroristiskus noziegumus?
 - Vai jurisdikcijai ir piemērotas finansiālas sankcijas, embargo vai pasākumi saistībā ar terorismu, teroristu finansēšanu vai ieroču izplatīšanu, kuras noteikusi, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācija vai Eiropas Savienība?
26. Turpmāk uzskaitīti riska faktori, kas uzņēmumiem jāizskata, apzinot jurisdikcijas pārredzamības un nodokļu atbilstības līmeni.
- Vai ir pieejama informācija no vairāk nekā viena ticama un uzticama avota, ka valsts ir atzīta par atbilstīgu starptautiskajiem nodokļu pārredzamības un informācijas apmaiņas standartiem? Vai ir pieejamas liecības par to, ka attiecīgie noteikumi tiek efektīvi piemēroti praksē? Iespējamie avoti varētu būt Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) Pasaules foruma par pārredzamības un informācijas apmaiņas jautājumiem nodokļu jomā ziņojumi, kuros jurisdikcijas tiek sarindotas atkarībā no to nodokļu pārredzamības un informācijas apmaiņas rādītājiem; novērtējumi par jurisdikcijas gatavību nodrošināt informācijas automātisku apmaiņu, pamatojoties uz Kopējo ziņošanas standartu; FATF vai FSRB novērtējumi par atbilstību FATF 9., 24. un 25. ieteikumam un 2. un 5. tiešajam iznākumam; un SVF novērtējumi (piemēram, SVF darbinieku novērtējumi par ārzonu finanšu centriem).
 - Vai jurisdikcija ir apņēmusies īstenot un ir efektīvi ieviesusi Kopējo automātiskas apmaiņas standartu, ko G20 pieņēma 2014. gadā?
 - Vai jurisdikcija ir ieviesusi uzticamus un pieejamus faktisko īpašnieku reģistrus?
27. Turpmāk ir uzskaitīti riska faktori, kas uzņēmumiem ir jāizskata, apzinot risku saistībā ar predikatīviem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas pārkāpumiem.
- Vai ir pieejama informācija no ticamiem un uzticamiem publiskiem avotiem par predikatīviem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas pārkāpumiem, kas uzskaitīti Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 4. punktā, piemēram, korupciju, organizēto noziedzību, nodokļu noziegumiem un smagu krāpšanu? Piemēri ietver korupcijas uztveres indeksus; ESAO valstu ziņojumus par ESAO Konvencijas pret kukuļdošanu īstenošanu; un Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja ziņojumu par narkotiku izplatību pasaulē.

- Vai ir pieejama informācija no vairāk nekā viena ticama un uzticama avota par jurisdikcijas izmeklēšanas un tiesiskās sistēmas spēju efektīvi izmeklēt un sodīt šos pārkāpumus?

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

28. Apzinot ar saviem produktiem, pakalpojumiem vai darījumiem saistīto risku, uzņēmumiem ir jāņem vērā risks, kas saistīts ar:
- a. produkta, pakalpojuma vai darījuma nodrošināto pārredzamības vai nepārredzamības līmeni;
 - b. produkta, pakalpojuma vai darījuma sarežģītību; un
 - c. produkta, pakalpojuma vai darījuma vērtību vai izmēru.
29. Turpmāk uzskaitīti riska faktori, kas var būt būtiski, izskatot ar produkta, pakalpojuma vai darījuma caurspīdīgumu saistīto risku.
- Kādā mērā produkti vai pakalpojumi ļauj klientam vai faktiskajam īpašniekam, vai īpašumtiesību struktūrām saglabāt anonimitāti vai sekmē to identitātes slēpšanu? Šādu produktu un pakalpojumu piemēri ietver uzrādītāja akcijas, pilnvarojuma noguldījumus, ārzonu instrumentus un konkrētus trustus, kā arī tādas juridiskās personas kā fondi, kuriem var veidot tādu struktūru, lai savā labā izmantotu anonimitāti un darītu iespējamus darījumus ar pastkastītes uzņēmumiem vai uzņēmumiem ar nominālajiem akcionāriem.
 - Kādā mērā trešā puse, kas nav darījumu attiecību partneris, var sniegt norādījumus, piemēram, konkrētu korespondentbanku darījumu attiecību gadījumā?
30. Turpmāk uzskaitīti riska faktori, kas var būt būtiski, izvērtējot ar produkta, pakalpojuma vai darījuma sarežģītību saistīto risku.
- Cik sarežģīts ir darījums, un vai tajā ir iesaistītas vairākas puses vai jurisdikcijas, piemēram, konkrētu tirdzniecības finansējuma darījumu gadījumā? Vai darījumi ir skaidri, piemēram, vai tiek veikti regulāri maksājumi pensiju fondā?
 - Kādā mērā produkti vai pakalpojumi pieļauj maksājumus no trešām pusēm vai pieņemt pārmaksas, ja parasti tādas netiktu pieņemtas? Ja tiek plānoti trešo pušu maksājumi, vai uzņēmumam ir zināma trešās puses identitāte, piemēram, vai tā ir valstij piederoša iestāde vai garantijas devējs? Vai arī produktus un pakalpojumus finansē tikai un vienīgi līdzekļu pārskaitījumi no klienta konta citā finanšu iestādē, kurai tiek piemēroti *AML/CFT* standarti un uzraudzība, kas ir salīdzināmi ar Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajiem?
 - Vai uzņēmums izprot riskus, kas saistīti ar tā jauno vai inovatīvo produktu vai pakalpojumu, it sevišķi, ja tas nozīmē jaunu tehnoloģiju vai maksājuma metožu izmantošanu?
31. Turpmāk uzskaitīti riska faktori, kas var būt būtiski, izskatot ar produkta, pakalpojuma vai darījuma vērtību vai izmēru saistīto risku.

- Kādā mērā produkti vai pakalpojumi ir saistīti ar skaidru naudu (kā, piemēram, daudzi maksājumu pakalpojumi, bet arī konkrēti norēķinu konti)?
- Kādā mērā produkti vai pakalpojumi atvieglo vai sekmē lielu vērtību darījumus? Vai ir kādi darījumu vērtību vai piemaksu līmeņu ierobežojumi, kas varētu ierobežot produkta vai pakalpojuma izmantošanu *ML/TF* mērķiem?

Piegādes kanālu riska faktori

32. Apzinot risku, kas saistīts ar to, kādā veidā klients iegūst sev vajadzīgos produktus vai pakalpojumus, uzņēmumiem ir jāizskata risks, kurš saistīts ar:
 - a. to, kādā mērā darījumu attiecības tiek īstenotas bez tiešas saskares; un
 - b. iesaistītājus vai starpniekiem, ko uzņēmums varētu izmantot, un to attiecību būtību ar uzņēmumu.
33. Novērtējot risku, kas saistīts ar to, kādā veidā klients iegūst sev vajadzīgos produktus vai pakalpojumus, uzņēmumiem ir jāizskata vairāki faktori, starp kuriem ir turpmāk uzskaitītie.
 - Vai klients ir fiziski klātesošs, lai būtu iespējama tā identificēšana? Ja nē, vai uzņēmums ir izmantojis uzticamu *CDD* neklātienē? Vai tas ir īstenojis pasākumus, lai novērstu krāpšanu saistībā ar uzdošanos par citu personu vai identitātes krāpšanu?
 - Vai klientu piesaistīja tās pašas finanšu grupas cita struktūrvienība, un, ja jā, kādā mērā uzņēmums var paļauties uz šo apstākli kā garantiju, ka klients uzņēmumu nepakļaus pārmērīgam *ML/TF* riskam? Ko uzņēmums ir darījis, lai pārliecinātos, ka grupas struktūrvienība piemēro *CDD* pasākumus atbilstīgi Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) standartiem saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 28. pantu?
 - Vai klientu piesaistīja trešā puse, piemēram, banka, kas nav tās pašas grupas struktūrvienība, un vai trešā puse ir finanšu iestāde vai arī tās galvenā darījumdarbība nav saistīta ar finanšu pakalpojumu sniegšanu? Ko uzņēmums ir darījis, lai pārliecinātos, ka:
 - i. trešā puse piemēro *CDD* pasākumus un reģistrē informāciju saskaņā ar EEZ standartiem un ka tiek uzraudzīta tās atbilstība salīdzināmiem *AML/CFT* pienākumiem saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 26. pantu.
 - ii. Trešā puse pēc pieprasījuma nekavējoties nodrošina atbilstīgās identifikācijas un datu pārbaudes kopijas cita starpā saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 27. pantu.
 - iii. Vai trešās puses *CDD* pasākumu kvalitāte ir tāda, ka uz tiem var paļauties?
 - Vai klientu piesaistīja saistīts aģents, t. i., bez tiešas saziņas ar uzņēmumu? Kādā mērā uzņēmums var būt pārliecināts, ka aģents ir ieguvis pietiekamu informāciju, lai uzņēmums zinātu savu klientu un ar darījumu attiecībām saistītā riska līmeni?

- Ja izmanto neatkarīgus saistītos aģentus, kādā mērā tie ir pastāvīgi iesaistīti darījumdarbības veikšanā? Kā tas ietekmē uzņēmuma zināšanas par klientu un pastāvīgo riska pārvaldību?
- Ja uzņēmums izmanto starpnieku:
 - i. vai starpnieks ir reglamentēta persona, uz ko attiecas *AML* pienākumi, kuri atbilst Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajiem?
 - ii. Vai starpniekam piemēro efektīvu *AML* uzraudzību? Vai ir kādas liecības par to, ka starpnieks nepietiekami ievēro piemērojamos *AML* tiesību aktus vai regulējumu, piemēram, vai starpniekam ir piemērotas sankcijas par *AML/CFT* pienākumu pārkāpumiem?
 - iii. Vai starpnieks atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku? Ja trešā persona atrodas augsta riska trešā valstī, par ko Komisija ir norādījusi, ka tai ir stratēģiskas nepilnības, uzņēmumi nedrīkst paļauties uz šādu starpnieku. Tomēr, ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uz šo starpnieku var paļauties, ja tas ir cita Savienībā reģistrēta uzņēmuma filiāle vai meitasuzņēmums, kurā tam pieder lielākā kapitāla daļa, un ja uzņēmums ir pārliecināts, ka starpnieks pilnībā ievēro grupas mēroga politiku un procedūras saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 45. pantu⁸.

ML/TF riska novērtēšana

34. Uzņēmumiem ir jāgūst holistisks priekšstats par apzinātajiem *ML/TF* riska faktoriem, kas visi kopā noteiks ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu saistīto *ML/TF* risku.
35. Šā novērtējuma ietvaros uzņēmumi var izlemt par labu dažādu svērumu piešķiršanai faktoriem atkarībā no to relatīvā nozīmīguma.

Riska faktoru svērumi

36. Piešķirot svērumus riska faktoriem, uzņēmumiem ir jāpieņem informēts lēmums par dažādo riska faktoru nozīmīgumu darījumu attiecību vai gadījuma rakstura darījuma kontekstā. Rezultātā uzņēmumi dažādiem faktoriem nereti piešķir atšķirīgus svērumus; piemēram, uzņēmumi var izlemt, ka klienta personīgā saikne ar jurisdikciju, kas ir saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, nav tik nozīmīga, ņemot vērā klienta pieprasītā produkta iezīmes.
37. Visbeidzot, katram faktoram piešķirtais svēruma, visticamāk, atšķirsies dažādiem produktiem un dažādiem klientiem (vai klientu kategorijām), kā arī dažādos uzņēmumos. Piešķirot svērumus riska faktoriem, uzņēmumiem ir jānodrošina, lai:
 - svērumu neatbilstīgi neietekmētu tikai viens faktors;
 - ekonomiski vai peļņas apsvērumi neietekmētu riska svērumus;

⁸ Direktīvas (ES) 2015/849 26. panta 2. punkts.

- svērums nenovestu pie situācijas, kad ir neiespējams kādu no darījumu attiecībām klasificēt kā augsta riska attiecības;
 - uzņēmuma svērums nepārspētu Direktīvas (ES) 2015/849 vai valsts tiesību aktu noteikumus par situācijām, kuras vienmēr rada augstu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas risku; un
 - tie vajadzības gadījumā spētu izslēgt jebkādus automātiski noteiktus riska svērumus. Lēmuma izslēgt šādus svērumus pamatojums ir pienācīgi jādokumentē.
38. Ja uzņēmums izmanto automatizētas IT sistēmas, lai piešķirtu kopējos riska svērumus nolūkā noteikt darījumu attiecību vai gadījuma rakstura darījumu kategoriju, un neizstrādā šīs sistēmas uzņēmumā, bet gan iegādājas tās no ārēja piegādātāja, uzņēmumam ir jāizprot, kā darbojas sistēma un kā tā apvieno riska faktoros, lai iegūtu kopējo riska svērumu. Uzņēmumam ir vienmēr jāspēj pārliecināties, ka piešķirtie svērumi atspoguļo uzņēmuma izpratni par *ML/TF* risku, un tam ir jāspēj to pierādīt kompetentajai iestādei.

Darījumu attiecību un gadījuma rakstura darījumu dalījums kategorijās

39. Pēc riska novērtējuma uzņēmumam ir savas darījumu attiecības un gadījuma rakstura darījumi jāsadala kategorijās saskaņā ar apzināto *ML/TF* riska līmeni.
40. Uzņēmumiem ir jāizlemj par piemērotāko veidu, kā noteikt riska kategorijas. Tas būs atkarīgs no uzņēmuma darījumdarbības būtības un izmēra un *ML/TF* riska, kam tas ir pakļauts. Lai gan uzņēmumi risku nereti dala kategorijās “augsts risks”, “vidējs risks” un “zems risks”, ir iespējamas citas kategorijas.

Riska pārvaldība — vienkāršota un pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

41. Uzņēmuma riska novērtējumam ir jāpalīdz uzņēmumam apzināt, uz ko vērst savus *AML/CFT* riska pārvaldības centienus gan klienta apstiprināšanas laikā, gan darījumu attiecību gaitā.
42. Šajā saistībā uzņēmumiem ir jāpiemēro katrs no Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punktā noteiktajiem *CDD* pasākumiem, taču uzņēmumi var noteikt šo pasākumu apmēru, ņemot vērā riska pakāpi. *CDD* pasākumiem ir jāpalīdz uzņēmumiem labāk izprast ar atsevišķām darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumiem saistīto risku.
43. Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 4. punktā ir noteikts, ka uzņēmumiem ir savai kompetentajai iestādei jāspēj pierādīt, ka to piemērotie *CDD* pasākumi ir samērīgi *ML/TF* riskiem.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

44. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumi var piemērot *SDD* pasākumus situācijās, kad ar darījumu attiecībām saistītais *ML/TF* risks ir novērtēts kā zems. *SDD* nav atbrīvojums no kāda

no *CDD* pasākumiem; tomēr uzņēmumi var pielāgot katra vai visu *CDD* pasākumu apmēru, laiku vai veidu tā, lai tie būtu samērīgi apzinātajam zemajam riskam.

45. Turpmāk uzskaitīti, bet ne izsmeljoši, *SDD* pasākumi, ko uzņēmumi var piemērot.

- *CDD* laika pielāgošana, piemēram, ja pieprasītajam produktam vai darījumam ir iezīmes, kas ierobežo tā izmantojamību *ML/TF* mērķiem, piemēram:
 - i. pārbaudot klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti darījumu attiecību dibināšanas laikā; vai
 - ii. pārbaudot klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti pēc tam, kad darījumi pārsniedz noteikto ierobežojumu vai kad ir pagājis saprātīgs laikposms. Uzņēmumiem ir jānodrošina, lai:
 - a. tas nenovestu pie *de facto* atbrīvojuma no *CDD*, t. i., uzņēmumiem ir jānodrošina, ka klienta vai faktiskā īpašnieka identitāte galu galā tiek pārbaudīta;
 - b. tiktu noteikts pienācīgi zems ierobežojums vai laika termiņš (lai gan uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka saistībā ar teroristu finansēšanu ar zemu ierobežojumu var nepietikt, lai samazinātu risku);
 - c. tiem būtu ieviestas sistēmas, kas nosaka, kad ir sasniegts ierobežojums vai laika termiņš; un
 - d. tie neatliktu *CDD* un nekavētos ar attiecīgās informācijas iegūšanu par klientu, ja piemērojami tiesību akti, piemēram, Regula (ES) 2015/847 vai valsts tiesību aktu noteikumi, paredz šīs informācijas apkopošanu pašā sākumā.
- Tās informācijas apjoma pielāgošana, kas tiek iegūta identificēšanas, pārbaudes vai uzraudzības nolūkos, piemēram:
 - i. pārbaudot identitāti, pamatojoties uz informāciju, kas iegūta tikai no viena uzticama, ticama un neatkarīga dokumenta vai datu avota; vai
 - ii. izdarot pieņemumu par darījumu attiecību būtību un mērķi tādēļ, ka attiecīgais produkts ir paredzēts tikai vienam konkrētam lietojumam, piemēram, uzņēmuma pensiju shēma vai iepirkšanas centra dāvanu karte.
- Tās informācijas kvalitātes vai avota pielāgošana, kas tiek iegūta identificēšanas, pārbaudes vai uzraudzības nolūkos, piemēram:
 - i. faktiskā īpašnieka identitātes pārbaudes laikā pieņemot informāciju, kas iegūta no klienta, nevis no neatkarīga avota (jāņem vērā, ka tas nav atļauts saistībā ar klienta identitātes pārbaudi); vai

- ii. ja ar visiem attiecību aspektiem saistītais risks ir ļoti zems — paļaujoties uz līdzekļu izcelsmi, lai nodrošinātu dažas no *CDD* prasībām, piemēram, ja līdzekļi ir valsts pabalsta maksājumi vai ja līdzekļi ir pārskaitīti no klienta konta EEZ uzņēmumā.
 - Darījumu attiecību *CDD* atjauninājumu un pārskatīšanas regularitātes pielāgošana, piemēram, īstenojot šos atjauninājumus un pārskatīšanas tikai tad, kad atgadās attiecīgi notikumi, piemēram, klients vēlas izmantot jaunu produktu vai pakalpojumu vai tiek sasniegts konkrēts darījumu ierobežojums; uzņēmumiem ir jānodrošina, ka rezultātā nerodas *de facto* atbrīvojums no *CDD* informācijas atjaunināšanas.
 - Darījumu uzraudzības regularitātes un intensitātes pielāgošana, piemēram, pārtraucot tikai tos darījumus, kas pārsniedz konkrētu ierobežojumu. Ja uzņēmumi izvēlas to darīt, tiem ir jānodrošina, ka ierobežojums tiek noteikts saprātīgā līmenī un ka tie ir ieviesuši sistēmas, lai identificētu saistītus darījumus, kuri kopā pārsniegtu šo ierobežojumu.
46. III sadaļā ir uzskaitīti papildu *SDD* pasākumi, kuri var būt sevišķi būtiski dažādās nozarēs.
47. Informācijai, ko uzņēmums iegūst, piemērojot *SDD* pasākumus, ir jāļauj uzņēmumam saprātīgi pārliecināties, ka tā novērtējums par to, ka ar attiecībām saistītais risks ir zems, ir pamatots. Tāpat ar šo informāciju ir jāpietiek, lai uzņēmums uzzinātu pietiekami daudz par darījumu attiecību būtību nolūkā atklāt neparastus vai aizdomīgus darījumus. *SDD* neatbrīvo uzņēmumu no aizdomīgu darījumu paziņošanas *FIU*.
48. Ja ir liecības, ka risks varētu nebūt zems, piemēram, ir pamats aizdomām, ka tiek īstenots *ML/TF* mēģinājums, vai ja uzņēmumam ir šaubas par iegūtās informācijas patiesumu, ir jāpiemēro *SDD*⁹. Tāpat, ja ir piemērojami konkrēti augsta riska scenāriji un ir pienākums veikt *EDD*, nedrīkst piemērot *SDD*.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

49. Uzņēmumiem ir *EDD* pasākumi jāpiemēro augstāka riska situācijās, lai pienācīgi pārvaldītu un mazinātu šos riskus¹⁰. *EDD* pasākumus nevar aizstāt ar parastiem *CDD* pasākumiem, bet tie ir jāpiemēro papildus parastiem *CDD* pasākumiem.
50. Direktīvā (ES) 2015/849 ir uzskaitīti konkrēti gadījumi, kas uzņēmumiem ir jāuzskata par augsta riska situācijām:
- i. ja klients vai klienta faktiskais īpašnieks ir PEP¹¹;
 - ii. ja uzņēmums dibina korespondentattiecības ar respondentbanku no valsts, kas nav EEZ¹²;

⁹ Direktīvas (ES) 2015/849 11. panta e) un f) apakšpunkts un 15. panta 2. punkts.

¹⁰ Direktīvas (ES) 2015/849 18.–24. pants.

¹¹ Direktīvas (ES) 2015/849 20.–24. pants.

¹² Direktīvas (ES) 2015/849 19. pants.

- iii. ja uzņēmums strādā ar fiziskām personām vai juridiskām personām, kas reģistrētas augsta riska trešās valstīs¹³; un
- iv. visi sarežģītie un neparasti lieli darījumi vai darījumi ar neparastām iezīmēm, kam nav acīmredzama ekonomiska vai likumīga mērķa¹⁴.

51. Direktīvā (ES) 2015/849 ir noteikti konkrēti *EDD* pasākumi, kas uzņēmumiem ir jāpiemēro:

- i. ja klients vai klienta faktiskais īpašnieks ir *PEP*;
- ii. attiecībā uz korespondentattiecībām ar respondentbankām no trešām valstīm; un
- iii. attiecībā uz visiem sarežģītajiem un neparasti lielajiem darījumiem vai darījumiem ar neparastām iezīmēm, kam nav acīmredzama ekonomiska vai likumīga mērķa.

Uzņēmumiem ir jāpiemēro papildu *EDD* pasākumi situācijā, kad tas ir samērīgi to apzinātajam *ML/TF* riskam.

Politiski redzamas personas

52. Uzņēmumiem, kas ir noskaidrojuši, ka klients vai faktiskais īpašnieks ir *PEP*, ir vienmēr:

- jāīsteno atbilstīgi pasākumi, lai noskaidrotu darījumu attiecībās izmantojamo ienākumu avotu un līdzekļu izcelsmi, lai uzņēmums varētu pārliecināties, ka nerīkojas korupcijas vai citas noziedzīgas darbības rezultātā gūtiem ieņēmumiem; pasākumi, kas uzņēmumiem ir jāveic, lai noskaidrotu *PEP* ienākumu avotu un līdzekļu avotu, būs atkarīgi no tā, cik augsta ir ar darījumu attiecībām saistītā riska pakāpe; uzņēmumiem ir jāpārbauda ienākumu avots un līdzekļu izcelsme, pamatojoties uz uzticamiem un neatkarīgiem datiem, dokumentiem vai informāciju, ja ar *PEP* attiecībām saistītais risks ir sevišķi augsts;
- jāsaņem augstākās vadības apstiprinājums darījumu attiecību dibināšanai vai turpināšanai ar *PEP*; atbilstīgais vadības līmenis apstiprinājuma došanai ir jānosaka pēc paaugstinātā riska līmeņa, kas ir saistīts ar attiecīgajām darījumu attiecībām, un augstākā līmeņa vadītājam, kurš apstiprina darījumu attiecības ar *PEP*, ir jābūt pietiekami augstam līmenim un priekšstatam, lai pieņemtu informētus lēmumus par jautājumiem, kas tieši ietekmē uzņēmuma riska profilu;
- izskatot attiecību ar *PEP* apstiprināšanu, augstākās vadības lēmuma pamatā ir jābūt *ML/TF* riska līmenim, kādam uzņēmums tiks pakļauts, ja uzsāks darījumu attiecības, un tam, cik efektīvi uzņēmums spēj pārvaldīt šo risku;
- jāpiemēro pastiprināta un pastāvīga uzraudzība gan attiecībā uz darījumiem, gan risku, kas saistīts ar šīm darījumu attiecībām; uzņēmumiem ir jāidentificē neparasti darījumi un regulāri jāpārskata to rīcībā esošā informācija, lai nodrošinātu, ka tiek laikus apzināta visa jaunā un pieejamā informācija, kas varētu ietekmēt riska novērtējumu; pastāvīgās

¹³ Direktīvas (ES) 2015/849 18. panta 1. punkts.

¹⁴ Direktīvas (ES) 2015/849 18. panta 2. punkts.

uzraudzības regularitāte ir jānosaka atkarībā no tā, cik augsts ir ar attiecībām saistītais riska līmenis.

53. Uzņēmumiem ir jāpiemēro visi šie pasākumi *PEP*, to ģimenes locekļiem un zināmajiem tuvākajiem partneriem un jāpielāgo šo pasākumu apmērs, ņemot vērā riska pakāpi¹⁵.

Korespondentattiecības

54. Uzņēmumiem ir jāīsteno konkrēti *EDD* pasākumi, ja tiem ir pārrobežu korespondentattiecības ar respondentbanku, kas ir reģistrēta trešā valstī¹⁶. Uzņēmumiem ir jāpiemēro visi šie pasākumi un jāpielāgo šo pasākumu apmērs, ņemot vērā riska pakāpi.
55. Norādījumiem par *EDD* saistībā ar korespondentattiecībām uzņēmumiem ir jāizmanto III sadaļa; šie norādījumi var arī noderēt uzņēmumiem, kas iesaistījušies citās korespondentattiecībās.

Neparasti darījumi

56. Uzņēmumiem ir jāievieš adekvātas politikas un procedūras, lai atklātu neparastus darījumus vai darījumu iezīmes. Ja uzņēmums atklāj darījumus, kas ir neparasti tādēļ, ka:
- ir lielāki par tiem, kādus uzņēmums parasti sagaidītu, pamatojoties uz savām zināšanām par klientu, darījumu attiecībām vai klienta kategoriju;
 - tiem ir neparastas vai negaidītas iezīmes salīdzinājumā ar klienta ierastajām darbībām vai līdzīgu klientu, produktu vai pakalpojumu darījumu iezīmēm; vai
 - tie ir ļoti sarežģīti salīdzinājumā ar citiem līdzīgiem darījumiem, kuri saistīti ar līdzīgiem klientu veidiem, produktiem vai pakalpojumiem,
- un uzņēmumam nav zināms nekāds ekonomisks vai likumīgs mērķis vai uzņēmums apšaubā saņemtās informācijas patiesumu, tam ir jāpiemēro *EDD* pasākumi.
57. Šiem *EDD* pasākumiem jābūt pietiekamiem, lai palīdzētu uzņēmumam noteikt, vai šie darījumi rada pamatu aizdomām, un tiem ir jāietver vismaz:
- saprātīgi un adekvāti pasākumi, lai izprastu šo darījumu pamatinformāciju un mērķi, piemēram, noskaidrojot līdzekļu izcelsmi un galamērķi vai uzzinot vairāk par klienta darījumdarbību, lai pārliecinātos par to, cik iespējami ir šādi klienta darījumi; un
 - darījumu attiecību un turpmāko darījumu regulārāka un detalizētāka uzraudzība; uzņēmums var izlemt pārraudzīt atsevišķus darījumus, ja tas ir samērīgi tā apzinātajam riskam.

¹⁵ Direktīvas (ES) 2015/849 20. panta b) punkts.

¹⁶ Direktīvas (ES) 2015/849 19. pants.

Augsta riska trešās valstis un citas augsta riska situācijas

58. Sadarbojoties ar fiziskām personām vai juridiskām personām, kas reģistrētas vai dzīvo Komisijas noteiktā augsta riska trešā valstī¹⁷, kā arī visās pārējās augsta riska situācijās uzņēmumiem ir jāpieņem informēts lēmums par to, kuri *EDD* pasākumi ir atbilstīgi katrai augsta riska situācijai. Atbilstīgais *EDD* veids, tostarp pieprasītās papildu informācijas un veiktās pastiprinātās uzraudzības apmērs, būs atkarīgi no iemesla, kura dēļ gadījuma rakstura darījums vai darījumu attiecības ir klasificētas kā augsta riska darījums vai attiecības.
59. Uzņēmumiem nav visos gadījumos jāpiemēro visi turpmāk uzskaitītie *EDD* pasākumi. Piemēram, konkrētās augsta riska situācijās darījumu attiecību gaitā var būt atbilstīgi koncentrēt uzmanību uz pastiprinātu pastāvīgu pārraudzību.
60. Turpmāk uzskaitīti *EDD* pasākumi, ko uzņēmumi var piemērot.
- CDD mērķiem iegūstamās informācijas apjoma palielināšana.
 - i. Informācija par klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti vai klienta īpašumtiesību un kontroles struktūru, lai pārliecinātos, ka ar attiecībām saistītais risks ir labi izprasts. Šajā saistībā var iegūt un novērtēt informāciju par klienta vai faktiskā īpašnieka reputāciju, kā arī novērtēt visus negatīvos apgalvojumus pret klientu vai faktisko īpašnieku. Piemēram:
 - a. informācija par ģimenes locekļiem un tuviem sadarbības partneriem;
 - b. informācija par klienta vai faktiskā īpašnieka iepriekšējām un pašreizējām darījumdarbības aktivitātēm; un
 - c. negatīvu plašsaziņas līdzekļu paziņojumu meklēšana.
 - ii. Informācija par darījumu attiecību plānoto būtību, lai pārliecinātos, ka darījumu attiecību būtība un mērķis ir likumīgi, un lai palīdzētu uzņēmumiem iegūt pilnīgāku riska profilu par klientu. Tas var ietvert informācijas iegūšanu par:
 - a. to darījumu skaitu, izmēru un regularitāti, kas, visticamāk, tiks veikti kontā, lai uzņēmums spētu atklāt novirzes, kuras varētu radīt aizdomas (dažos gadījumos var būt atbilstīgi pieprasīt pierādījumus);
 - b. to, kādēļ klients vēlas saņemt konkrētu produktu vai pakalpojumu, it sevišķi, ja nav skaidrs, kādēļ klienta vajadzības nevarētu labāk nodrošināt citā veidā vai citā jurisdikcijā;
 - c. līdzekļu galamērķi;
 - d. klienta vai faktiskā īpašnieka darījumdarbības būtību, lai uzņēmums spētu labāk izprast darījumu attiecību iespējamo būtību.

¹⁷ Direktīvas (ES) 2015/849 9. pants.

- CDD mērķiem iegūstamās informācijas kvalitātes uzlabošana, lai apstiprinātu klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti. Cita starpā tas panākams:
 - i. pieprasot, lai pirmais maksājums tiktu veikts caur klienta kontu bankā, uz kuru attiecas *CDD* standarti, kuri nav mazāk stingri par Direktīvas (ES) 2015/849 II nodaļā noteiktajiem standartiem; vai
 - ii. pārliecinoties, ka darījumu attiecībās izmantotie klienta ienākumi un līdzekļi nav iegūti noziedzīgā ceļā un ka ienākumu avots un līdzekļu izcelsme atbilst uzņēmuma zināšanām par klientu un darījumu attiecību būtību; dažos gadījumos, ja ar attiecībām saistītais risks ir sevišķi augsts — ienākumu avota un līdzekļu izcelsmes pārbaude var būt vienīgais piemērotais riska mazināšanas instruments; ienākumu avotu un līdzekļu izcelsmi var cita starpā pārbaudīt, izskatot PVN un ienākumu nodokļa deklarācijas, revidēto pārskatu kopijas, algas lapas, publiskus aktus vai neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu paziņojumus.
- Palielināt pārbažu regularitāti, lai būtu pārliecība, ka uzņēmums joprojām spēj pārvaldīt risku, kas saistīts ar atsevišķām darījumu attiecībām, vai secinātu, ka attiecības vairs neatbilst uzņēmuma vēlmei uzņemt risku, kā arī lai palīdzētu apzināt darījumus, kuriem nepieciešama turpmāka pārskatīšana, tostarp:
 - i. palielinot darījumu attiecību pārskatīšanu regularitāti, lai noskaidrotu, vai nav mainījies klienta riska profils un vai risks joprojām ir pārvaldāms;
 - ii. saņemot augstākās vadības apstiprinājumu, lai uzsāktu vai turpinātu darījumu attiecības, nolūkā nodrošināt, ka augstākā vadība ir informēta par risku, kam ir pakļauts uzņēmums, un var pieņemt informētu lēmumu par to, kādā mērā uzņēmums ir spējīgs pārvaldīt šo risku;
 - iii. regulārāk pārskatot darījumu attiecības, lai nodrošinātu, ka tiek apzinātas, novērtētas un vajadzības gadījumā risinātas jebkādas klienta riska profila izmaiņas; vai
 - iv. veicot regulārāku vai padziļinātu darījumu pārraudzību, lai apzinātu jebkādas neparastus vai neparedzētus darījumus, kas varētu radīt aizdomas par *ML/TF*. Tas var ietvert līdzekļu galamērķa vai konkrētu darījumu iemesla noskaidrošanu.

61. III sadaļā ir uzskaitīti papildu *EDD* pasākumi, kuri var būt sevišķi būtiski dažādās nozarēs.

Citi apsvērumi

62. Uzņēmumi nedrīkst dibināt darījumu attiecības, ja nespēj pildīt piemērojamās *CDD* prasības, ja nav pārliecināti, ka darījumu attiecību mērķis un būtība ir likumīgi, vai ja nav pārliecināti, ka spēj efektīvi pārvaldīt risku, ka tos varētu izmantot *ML/TF* mērķiem. Ja šādas darījumu

attiecības jau ir nodibinātas, uzņēmumiem ir tās jāpārtrauc vai jāaptur darījumi, līdz attiecības var pārtraukt, attiecīgos gadījumos ievērojot tiesībaizsardzības iestāžu norādījumus.

63. Ja uzņēmumiem ir pamatots iemesls aizdomām, ka tiek īstenots *ML/TF* mēģinājums, uzņēmumiem ir par to jāinformē *FIU*.
64. Uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka uz risku balstītas pieejas piemērošana pati par sevi neparedz, ka uzņēmumiem būtu jāatsaka vai jāpārtrauc darījumu attiecības ar visām klientu kategorijām, kuras tie sasaistījuši ar augstāku *ML/TF* risku, jo ar atsevišķām darījumu attiecībām saistītais risks būs atšķirīgs, pat vienas kategorijas ietvaros.

Uzraudzība un pārskatīšana

Riska novērtējums

65. Uzņēmumiem ir pastāvīgi jāpārskata savi *ML/TF* risku izvērtējumi, kas saistīts ar atsevišķām darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem, kā arī par pamatā esošajiem faktoriem, lai nodrošinātu, ka to *ML/TF* riska novērtējums ir atjaunināts un aktuāls. Uzņēmumiem ir jānovērtē informācija, ko tie saņem darījumu attiecību pastāvīgās uzraudzības ietvaros, un jāizskata, vai tā ietekmē riska novērtējumu.
66. Uzņēmumiem ir arī jānodrošina, ka tiem ir ieviestas sistēmas un kontroles pasākumi, lai apzinātu jaunus *ML/TF* riskus, un ka tie spēj novērtēt šos riskus un — attiecīgā gadījumā — laikus ietvert tos savos uzņēmuma mēroga un atsevišķajos riska novērtējumos.
67. Šādas sistēmas un kontroles pasākumi, kas uzņēmumiem ir jāievieš jaunu risku apzināšanai, ietver turpmāk uzskaitīto.
 - Procesi, lai nodrošinātu, ka tiek regulāri pārskatīta iekšējā informācija nolūkā apzināt tendences un jaunus problēmjaucējumus saistībā gan ar atsevišķām darījumu attiecībām, gan uzņēmuma darījumdarbību.
 - Procesi, lai nodrošinātu, ka uzņēmums regulāri pārskata attiecīgos informācijas avotus, piemēram, šo pamatnostādņu 15. un 16. punktā norādītos informācijas avotus. Tam it sevišķi jāietver:
 - i. tādu plašsaziņas līdzekļu paziņojumu regulāra pārskatīšana, kas attiecas uz nozarēm vai jurisdikcijām, kurās darbojas uzņēmums;
 - ii. tiesībaizsardzības iestāžu brīdinājumu un ziņojumu regulāra pārskatīšana;
 - iii. nodrošināšana, ka uzņēmums nekavējoties saņem informāciju par izmaiņām terorisma brīdinājumos un sankciju režīmos, piemēram, regulāri pārskatot terorisma brīdinājumus un uzmeklējot sankciju režīmu atjauninājumus; un
 - iv. kompetento iestāžu izdotu tematisku pārskatu un līdzīgu publikāciju regulāra pārskatīšana.

- Procesi, lai apkopotu un pārskatītu informāciju par risku, kas saistīts ar jauniem produktiem.
 - Sadarbība ar citiem nozares pārstāvjiem un kompetentajām iestādēm (piemēram, apaļā galda sanāksmes, konferences un apmācības sniedzēji), kā arī procesi, lai attiecīgajiem darbiniekiem darītu zināmus visus konstatējumus.
 - Informācijas apmaiņas kultūras radīšana uzņēmumā un spēcīga uzņēmuma ētika.
68. Sistēmas un kontroles pasākumi, kas uzņēmumiem ir jāievieš, lai nodrošinātu, ka to atsevišķie un uzņēmuma mēroga riska novērtējumi ir atjaunināti, var ietvert:
- datuma noteikšanu, kad notiks riska novērtējuma nākamā atjaunināšana, piemēram, katra gada 1. martā, lai nodrošinātu, ka riska novērtējumos tiek ietverti jauni riski; ja uzņēmums ir informēts, ka ir radies jauns risks vai paaugstinājies esošs risks, tas ir pēc iespējas ātrāk jāatspoguļo riska novērtējumā;
 - tādu problēmjaudājumu, kas varētu ietekmēt riska novērtējumus (piemēram, iekšējo ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem, atbilstības neievērošanas gadījumu un darījumu nodaļas sniegtās informācijas), rūpīgu reģistrēšanu gada gaitā.
69. Tāpat kā sākotnējo riska novērtējumu gadījumā ikvienam riska novērtējuma atjauninājumam un saistīto *CDD* pasākumu pielāgojumam ir jābūt proporcionālam un samērīgam *ML/TF* riskam.

Sistēmas un kontroles

70. Uzņēmumiem ir jāīsteno darbības, lai nodrošinātu, ka tiem ir efektīvas un proporcionālas riska pārvaldības sistēmas un kontroles pasākumi, it sevišķi saistībā ar pareizā līmeņa *CDD* pasākumu piemērošanu.

Datu uzturēšana

71. Uzņēmumiem ir jāreģistrē un jādokumentē savi darījumu attiecību riska novērtējumi, kā arī jebkādas izmaiņas, ko riska novērtējumos ievieš to pārskatīšanas un uzraudzības rezultātā, lai nodrošinātu, ka uzņēmumi var kompetentajām iestādēm pierādīt, ka to riska novērtējumi un saistītie riska pārvaldības pasākumi ir adekvāti.

III sadaļa. Nozaru pamatnostādnes

72. III sadaļā izklāstītās nozaru pamatnostādnes papildina vispārīgos norādījumus šo pamatnostādņu II sadaļā. Tās jālasa kopā ar šo pamatnostādņu II sadaļu.
73. III sadaļas nodaļās aprakstītie riska faktori nav izsmeļoši. Ar konkrētu situāciju saistītais risks uzņēmumiem ir jāaplūko holistiski, un uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka izolēti riska faktori ne vienmēr nozīmē, ka uz darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu attiecas augstāka vai zemāka riska kategorija.
74. Katrā III sadaļas nodaļā ir arī izklāstīti tādu *CDD* pasākumu piemēri, kas uzņēmumiem, ņemot vērā riska pakāpi, ir jāpiemēro augsta riska situācijās un — ciktāl to pieļauj valsts tiesību akti — zema riska situācijās. Šie piemēri nav izsmeļoši, un uzņēmumiem ir jāpieņem lēmums par atbilstīgākajiem *CDD* pasākumiem saskaņā ar to apzināto *ML/TF* riska līmeni un veidu.

1. nodaļa. Nozaru pamatnostādnes korespondentbankām

75. Šajā nodaļā ir izklāstītas pamatnostādnes par korespondentbanku darbībām, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 8. punkta a) apakšpunktā. Šīs pamatnostādnes ir atbilstīgi jāpiemēro uzņēmumiem, kuri piedāvā citas korespondentattiecības, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 8. punkta b) apakšpunktā.
76. Korespondentattiecībās korespondentbanka nodrošina bankas pakalpojumus respondentbankai vai nu kā viens pilnvarotājs citam, vai respondentbankas klienta vārdā. Korespondentbankai parasti nav darījumu attiecību ar respondentbankas klientiem, un parasti tā nezina šo klientu identitāti vai pakārtotā darījuma būtību vai mērķi, ja vien šī informācija nav norādīta maksājuma uzdevumā.
77. Kopā ar šo pamatnostādņu II sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem bankām ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

78. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
- Kontu var izmantot citas respondentbankas, kam ir tiešas attiecības ar respondentbanku, bet ne ar korespondentbanku ("nestings" jeb lejupējs klīrings), kas nozīmē, ka korespondentbanka netieši sniedz pakalpojumus citām bankām, kuras nav respondentbankas.
 - Kontu var izmantot citas respondentbankas grupas struktūras, kam nav veikta korespondentbankas uzticamības pārbaude.
 - Pakalpojums ietver pastarpinātā konta atvēršanu, kas ļauj respondentbankas klientiem tieši veikt darījumus respondentbankas kontā.
79. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.
- Attiecībām piemēro *SWIFT* attiecību pārvaldības aplikācijas (*RMA*) kapacitāti, kas izstrādāta saziņas pārvaldībai starp finanšu iestādēm. Esot *SWIFT RMA* darījumu attiecībās, respondentbankai jeb sadarbības partnerim nav maksājumu konta attiecību.
 - Bankas sadarbojas kā viens pilnvarotājs ar citu, nevis apstrādā darījumus savu pakārtoto klientu vārdā; piemēram, ārvalstu valūtas maiņas pakalpojumu gadījumā starp divām bankām, kad bankas darījumu veic savstarpēji kā pilnvarotāji un kad darījumā nav iesaistīta maksājuma veikšana trešai pusei. Šajos gadījumos darījums notiek respondentbankas vārdā.
 - Darījums ir saistīts ar vērtspapīru pārdošanu, pirkšanu vai ieķīlāšanu regulētajā tirgū; piemēram, rikojeties kā turētājbankai — vai izmantojot turētājbanku — ar tiešu piekļuvi

(parasti ar vietējā dalībnieka starpniecību) ES vai ārpussavienības vērtspapīru norēķinu sistēmai.

Klientu riska faktori

80. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Respondentbankas *AML/CFT* politika un tās īstenošanai ieviestās sistēmas un kontroles pasākumi neatbilst Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajiem standartiem.
- Respondentbankai netiek veikta adekvāta *AML/CFT* uzraudzība.
- Respondentbankai, tās mātesuzņēmumam vai uzņēmumam, kas ietilpst respondentbankas grupā, nesēn tikusi piemērota regulatīvā izpilde par neadekvātu *AML/CFT* politiku un procedūrām un/vai *AML/CFT* pienākumu pārkāpumiem.
- Respondentbankai ir daudz darījumu ar nozarēm, kas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku; piemēram, respondentbankai ir daudz pārveduma darījumu vai darījumu konkrētu naudas pārvedumu nosūtītāju vai biržu vārdā, ar nerezidentiem vai valūtā, kas nav respondentbankas atrašanās valsts valūta.
- Respondentbankas vadībā vai starp tās īpašniekiem ir *PEP*, it sevišķi, ja *PEP* ir nozīmīga ietekme uz respondentbanku, ja *PEP* reputācija, integritāte vai piemērotība valdes locekļa amatam vai tādas personas amatam, kas pilda pamatfunkcijas, rada bažas vai ja *PEP* ir no jurisdikcijām, kuras saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, kurās korupcija ir sistemātiska vai plaši izplatīta.
- Darījumu attiecību ar respondentbanku vēsture rada bažas; piemēram, tādēļ, ka darījumu daudzums neatbilst tam, ko korespondentbanka sagaidītu, pamatojoties uz savām zināšanām par respondentbankas būtību un izmēru.

81. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos. Korespondentbanka ir pārliecināta, ka:

- respondentbankas *AML/CFT* kontroles pasākumi nav elastīgāki par tiem, kas noteikti Direktīvā (ES) 2015/849;
- respondentbanka ietilpst korespondentbankas grupā, neatrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, un efektīvi ievēro grupas *AML* standartus, kuri nav mazāk stingri par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajiem.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

82. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Respondentbanka atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām:
 - ar augstu korupcijas un/vai citu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni saistībā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu;

- bez adekvātas tiesību un tiesu sistēmas spējas efektīvi sodīt šos noziedzīgos nodarījumus; vai
 - bez efektīvas *AML/CFT* uzraudzības¹⁸.
- Respondentbankai ir daudz darījumu ar klientiem, kuri atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.
 - Respondentbankas mātesuzņēmuma galvenais birojs atrodas vai ir dibināts jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.
83. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.
- Respondentbanka atrodas EEZ dalībvalstī.
 - Respondentbanka atrodas trešā valstī, kuras *AML/CFT* prasības nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām un kura efektīvi īsteno šīs prasības (lai gan korespondentbankām ir jāņem vērā, ka tas neatbrīvo tās no Direktīvas (ES) 2015/849 19. pantā noteikto *EDD* pasākumu piemērošanas).

Pasākumi

84. Visām korespondentbankām ir jāveic *CDD* attiecībā uz respondentbanku, kas ir korespondentbankas klients, ņemot vērā riska pakāpi¹⁹. Tas nozīmē, ka korespondentbankām ir:
- jāidentificē respondentbanka un tās faktiskais īpašnieks, kā arī jāpārbauda šī identitāte; šajā saistībā korespondentbankām ir jāapkopo pietiekama informācija par respondentbankas darījumdarbību un reputāciju, lai noskaidrotu, vai nav paaugstināts ar respondentbanku saistītais nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks; it sevišķi korespondentbankām ir:
 - i. jāapkopo informācija par respondentbankas vadību un finanšu noziegumu novēršanas nolūkā jāizsver, cik nozīmīgas ir respondentbankas vadības vai īpašnieku iespējamās saiknes ar *PEP* vai citām augsta riska personām; un
 - ii. ņemot vērā riska pakāpi, jāizskata, vai būtu atbilstīgi apkopot informāciju par respondentbankas galvenajiem darījumdarbības virzieniem, tās piesaistīto klientu veidiem un tās *AML* sistēmu un kontroles pasākumu kvalitāti (ietverot publiski pieejamu informāciju par jebkādam nesen piemērotām regulatīvajām sankcijām vai kriminālsankcijām par neatbilstībām *AML* jomā); ja respondentbanka ir filiāle, meitasuzņēmums vai saistītais uzņēmums, korespondentbankām ir arī jāizskata mātesuzņēmuma statuss, reputācija un *AML* kontroles pasākumi.
 - jānosaka un jādokumentē sniegtā pakalpojuma būtība un mērķis, kā arī katras iestādes atbildības jomas; tas var ietvert rakstisku izklāstu par attiecību darbības jomu, nodrošināmajiem produktiem un pakalpojumiem un to, kā un kurš drīkst lietot

¹⁸ Skatiet arī II sadaļas 22.–27. punktu.

¹⁹ Direktīvas (ES) 2015/849 13. pants.

korespondentbankas instrumentu (piemēram, vai to drīkst izmantot citas bankas savu attiecību ietvaros ar respondentbanku);

- jāpārtrauga darījumu attiecības, tostarp darījumi, lai apzinātu izmaiņas respondentbankas riska profilā un atklātu neparastu vai aizdomīgu rīcību, arī darbības, kas neatbilst sniegto pakalpojumu mērķim vai kas ir pretrunā korespondentbankas un respondentbankas atrunātajiem nosacījumiem; Ja korespondentbanka atļauj respondentbankas klientu tiešu piekļuvi kontiem (piemēram, pastarpinātajiem kontiem vai “nestinga” kontiem), tai jāveic darījumu attiecību pastiprināta pastāvīgā uzraudzība. Korespondentbanku darbību būtības dēļ uzraudzība, kas veikta pēc darījumu izpildes, ir ierasta lieta.
- Jānodrošina, ka to rīcībā esošā *CDD* informācija ir atjaunināta.

85. Korespondentbankām ir arī jāpārliecinās, ka respondentbanka nepieļauj, ka tās kontus izmanto čaulas banka ²⁰, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 24. pantā. Šajā saistībā respondentbankai var pieprasīt apstiprināt, ka tā nesadarbojas ar čaulas bankām, izskatot attiecīgos paragrāfus respondentbankas politikas nostādnēs un procedūrās vai aplūkojot publiski pieejamo informāciju, piemēram, tiesību aktu noteikumus, kas aizliedz čaulas banku apkalpošanu.
86. Direktīvas (ES) 2015/849 19. pantā ir noteikts, ka attiecībā uz korespondējošām pārrobežu attiecībām ar trešās valsts respondentiestādi korespondentbankai papildus Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantā noteiktajiem *CDD* pasākumiem ir arī jāpiemēro konkrēti *EDD* pasākumi.
87. Direktīvā (ES) 2015/849 nav prasības korespondentbankām piemērot *CDD* pasākumus respondentbankas atsevišķiem klientiem.
88. Korespondentbankām ir jāpatur prātā, ka starptautisko organizāciju nodrošinātās *CDD* anketas parasti nav izstrādātas tā, lai tieši palīdzētu korespondentbankām ievērot to pienākumus saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849. Lemjot, vai izmantot šīs anketas, korespondentbankām ir jānovērtē, vai anketas ļaus pietiekami ievērot to pienākumus saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849, un vajadzības gadījumā jāīsteno papildu darbības.

Respondentbankas, kas neatrodas EEZ valstīs

89. Ja respondentbanka atrodas trešā valstī, Direktīvas (ES) 2015/849 19. pantā ir noteikts, ka korespondentbankai papildus Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantā noteiktajiem *CDD* pasākumiem ir arī jāpiemēro konkrēti *EDD* pasākumi.
90. Korespondentbankām ir jāpiemēro katrs no šiem *EDD* pasākumiem respondentbankām, kas neatrodas EEZ valstī, taču korespondentbankas var pielāgot šo pasākumu tvērumu, ņemot vērā riska pakāpi. Piemēram, ja korespondentbanka, pamatojoties uz atbilstīgu izpēti, ir pārliecināta, ka respondentbanka atrodas trešā valstī, kurai ir efektīvs *AML/CFT* režīms, ka tiek efektīvi uzraudzīta tās atbilstība šīm prasībām un ka nav pamata aizdomām, ka

²⁰ Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 17. punkts.

respondentbankas *AML* politika un procedūras ir neadekvātas vai nesen par tādām atzītas, var nebūt nepieciešams veikt pilnīgu respondentbankas *AML* kontroles pasākumu novērtējumu.

91. Korespondentbankām ir vienmēr atbilstīgi jādokumentē savi *CDD* un *EDD* pasākumi un lēmumu pieņemšanas procesi.
92. Direktīvas (ES) 2015/849 19. pants prasa, lai korespondentbankas, ņemot vērā riska pakāpi, veic turpmāk minētās darbības.
 - Ievāc pietiekamu informāciju par respondentiestādi, lai pilnībā izprastu respondentbankas darbīdarbības būtību nolūkā noteikt, kādā mērā respondentbankas darbīdarbības pakļauj korespondentbanku augstākam nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas riskam. Tam jāietver pasākumi nolūkā izprast un riska izteiksmē novērtēt respondentbankas klientu bāzi un to darījumu veidu, ko respondentbanka veiks ar korespondentbankas konta starpniecību.
 - No publiski pieejamas informācijas nosaka iestādes reputāciju un uzraudzības kvalitāti. Tas nozīmē, ka korespondentbankai ir jānovērtē, kādā mērā korespondentbanka var paļauties uz to, ka tiek adekvāti uzraudzīta respondentbankas atbilstība tās *AML* pienākumiem. To korespondentbankām var palīdzēt noskaidrot vairāki publiski pieejami resursi, piemēram, *FATF* vai *FSAP* novērtējumi, kuros ir iedaļas par efektīvu uzraudzību.
 - Izvērtē respondentiestādes *AML/CFT* kontroles pasākumus. Tas nozīmē, ka korespondentbankai ir jāveic respondentbankas *AML/CFT* kontroles satvara kvalitatīvs novērtējums, nevis tikai jāsaņem respondentbankas *AML* politikas un procedūru kopijas. Šis novērtējums ir atbilstīgi jādokumentē. Atbilstīgi uz risku balstītai pieejai, ja risks ir sevišķi augsts un, it īpaši, ja korespondējošo darījumu apjoms ir nozīmīgs, korespondentbankai ir jāapsver iespēja veikt apmeklējumus uz vietas un/vai izlases pārbaudes, lai pārlicinātos, ka respondentbankas *AML* politika un procedūras tiek efektīvi īstenotas.
 - Iegūst apstiprinājumu no augstākās vadības, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 12. punktā, pirms jaunu korespondējošu attiecību nodibināšanas. Augstākā līmeņa vadītājs, kas sniedz apstiprinājumu, nedrīkst būt amatpersona, kas sponsorē šīs attiecības; jo augstāks ir ar attiecībām saistītais risks, jo augstāka līmeņa vadītājam ir jāapstiprina attiecības. Korespondentbankām ir augstākā vadība pastāvīgi jāinformē par korespondentbankas augsta riska attiecībām un darbībām, ko korespondentbanka īsteno, lai efektīvi pārvaldītu šo risku.
 - Dokumentē katras iestādes attiecīgo atbildību. To var ietvert korespondentbankas standarta noteikumos un nosacījumos, taču korespondentbankām ir rakstiski jānosaka, kā un kurš drīkst izmantot korespondentbankas instrumentu (piemēram, vai to drīkst izmantot citas bankas saistībā ar savām darījumu attiecībām ar respondentbanku) un kādi ir respondentbankas *AML/CFT* pienākumi. Ja ar attiecībām saistītais risks ir augsts, korespondentbankai var būt atbilstīgi pārlicināties, ka respondentbanka pilda savus pienākumus saskaņā ar šo vienošanos, piemēram, veicot darījumu *ex post* pārraudzību.

- Attiecībā uz pakārtotajiem kontiem un nestinga kontiem pārlicinās, ka respondentkredītiestāde vai finanšu respondentiestāde ir pārbaudījusi to klientu identitāti, kuriem ir tieša pieeja korespondentbankas kontiem, un veikusi pastāvīgu šo klientu uzticamības pārbaudi, kā arī ka tā ir spējīga nodrošināt attiecīgus *CDD* datus pēc korespondentiestādes pieprasījuma. Korespondentbankām jācenšas saņemt respondentbankas apstiprinājums, ka attiecīgos datus var nodrošināt pēc pieprasījuma.

Respondentbankas, kas atrodas EEZ valstīs

93. Ja respondentbanka atrodas EEZ valstī, Direktīvas (ES) 2015/849 19. pants nav piemērojams. Tomēr korespondentbankai vienlīdz ir pienākums, ņemot vērā riska pakāpi, piemērot *CDD* pasākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantu
94. Ja risks, kas saistīts ar EEZ valstī esošu respondentbanku, paaugstinās, korespondentbankām ir jāpiemēro *EDD* pasākumi atbilstīgi Direktīvas (ES) 2015/849 18. pantam. Tādā gadījumā korespondentbankām ir jāapsver iespēja piemērot vismaz dažus no Direktīvas (ES) 2015/849 19. panta a) un b) punktā aprakstītajiem *EDD* pasākumiem.

2. nodaļa. Nozaru pamatnostādnes privātklientu bankām

95. Šajās pamatnostādnēs privātklientu banku pakalpojumi ir banku pakalpojumi, ko sniedz fiziskām personām un maziem un vidējiem uzņēmumiem. Starp privātklientu banku produktiem un pakalpojumiem ir norēķinu konti, hipotēkas, krājkonti, patēriņa kredīti un termiņaizdevumi, kā arī kredītlinijas.
96. Piedāvāto produktu un pakalpojumu būtības, samērā lielās pieejamības un nereti lielā darījumu un darījumu attiecību apmēra dēļ privātklientu banku pakalpojumi ir pakļauti teroristu finansēšanas riskam un visiem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas procesa posmiem. Vienlaikus ar privātklientu banku pakalpojumiem saistīto darījumu attiecību un darījumu apjoms var sevišķi apgrūtināt *ML/TF* riska apzināšanu saistībā ar atsevišķām attiecībām un aizdomīgu darījumu atklāšanu.
97. Kopā ar šo pamatnostādņu II sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem bankām ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

98. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
- Produkta īpašības dod priekšroku anonimitātei.
 - Produkts pieļauj maksājumus no trešām pusēm, kas nav saistītas ar produktu un netiek iepriekš identificētas gadījumos, kad šādi maksājumi netiktu sagaidīti, piemēram, hipotēku vai aizdevumu gadījumā.
 - Produkts neierobežo apgrozījumu, pārrobežu darījumus vai līdzīgas produkta iezīmes.
 - Jauni produkti un jauna darījumdarbības prakse, tostarp jauni piegādes mehānismi, kā arī jaunu vai izstrādē esošu tehnoloģiju izmantošana gan jauniem, gan esošiem produktiem gadījumos, kad par to vēl nav gūta laba izpratne.
 - Aizdevumi (tostarp hipotēkas), ko nodrošina ar aktīvu vērtību citās jurisdikcijās, it sevišķi valstīs, kurās ir grūti noskaidrot, vai klientam ir likumīgas īpašumtiesības uz nodrošinājumu, vai kurās ir grūti pārbaudīt to pušu identitāti, kas garantē aizdevumu.
 - Ārkārtīgi liels apjoms darījumu vai liela darījumu vērtība.
99. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.
- Produkta funkcionalitāte ir ierobežota, piemēram, turpmāk nosauktajos gadījumos.
 - i. Fiksēta termiņa uzkrājumu produkts ar mazām uzkrājumu robežvērtībām.
 - ii. Produkts, kura ieguvumus nevar izmantot trešās puses labā.

- iii. Produkts, kura ieguvumus var izmantot tikai ilgtermiņā vai konkrētam mērķim, piemēram, pensionēšanās gadījumā vai īpašuma iegādei.
 - iv. Zemas vērtības aizdevumu instruments, arī instruments, kas ir atkarīgs no konkrētas plaša patēriņa preces vai pakalpojuma iegādes.
 - v. Zemas vērtības produkts, arī līzings, ja juridiskās tiesības un īpašumtiesības uz aktīvu klientam netiek nodotas, kamēr netiek izbeigtas līgumattiecības, vai nekad netiek nodotas.
- Produkts var būt turēšanā tikai pie konkrētu kategoriju klientiem, piemēram, pensionāriem vai vecākiem bērnu vai nepilngadīgo vārdā, līdz viņi sasniedz pilngadību.
 - Darījumi ir jāveic kontā, kas uz klienta vārda ir atvērts kredītiestādē vai finanšu iestādē, kurai piemēro *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām.
 - Nav pārmaksas instrumenta.

Klientu riska faktori

100. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Klienta būtība, piemēram:
 - i. klients ir uzņēmums, kurā plaši izmanto maksājumus skaidrā naudā;
 - ii. klients ir uzņēmums, kas saistīts ar augstāku nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas risku, piemēram, konkrēti naudas pārvedumu nosūtītāji un azartspēļu uzņēmumi;
 - iii. klients ir uzņēmums, kas saistīts ar augstāku korupcijas risku, jo, piemēram, darbojas ieguves rūpniecības vai ieroču tirdzniecības jomā;
 - iv. klients ir bezpeļņas organizācija, kas atbalsta jurisdikcijas, kuras saistītas ar paaugstinātu *TF* risku;
 - v. klients ir jauns uzņēmums bez atbilstīga darījumdarbības profila un darbību reģistra;
 - vi. klients ir nerezidents; bankām jāņem vērā, ka saskaņā ar Direktīvas 2014/92/ES 16. pantu klientiem, kas ir likumīgi Eiropas Savienības rezidenti, ir tiesības atvērt pamatmaksājumu kontu, taču tiesības atvērt un lietot pamatmaksājumu kontu ir piemērojamas tikai, ciktāl bankas var ievērot savus *AML/CFT* pienākumus, un neatbrīvo bankas no pienākuma apzināt un novērtēt *ML/TF* risku, arī risku, kas saistīts ar to, ka klients nav tās dalībvalsts rezidents, kurā atrodas banka²¹²²;

²¹ Skatiet EBI "Atzinumu par klienta uzticamības pārbaudes pasākumu piemērošanu klientiem, kas ir patvēruma meklētāji no augstāka riska valstīm vai teritorijām": <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1359456/EBA-Op-2016-07+%28Opinion+on+Customer+Due+Diligence+on+Asylum+Seekers%29.pdf>.

vii. ir grūti identificēt klienta faktisko īpašnieku, piemēram, tādēļ, ka klientam ir neparasta, nepamatoti sarežģīta vai neskaidra īpašumtiesību struktūra vai ka klients emitē uzrādītāja akcijas.

▪ Klienta rīcība, piemēram:

- i. klients negribīgi sniedz *CDD* informāciju vai šķietami apzināti izvairās no tiešas saskares;
- ii. klienta identitātes apliecinošais dokuments bez nekāda acīmredzama iemesla ir nestandarta;
- iii. klienta rīcība vai darījumu apjoms neatbilst tam, ko varētu sagaidīt no klientu kategorijas, kurā ietilpst klients, vai ir negaidīts, pamatojoties uz informāciju, kuru klients sniedza konta atvēršanas brīdī;
- iv. klients rīkojas neparasti; piemēram, klients negaidīti un bez pamatota skaidrojuma paātrina atrunāto atmaksas grafiku vai nu ar vienreizēju maksājumu atmaksām, vai pirmstermiņa izbeigšanu; bez acīmredzama iemesla nogulda vai pieprasa izmaksāt lielas vērtības banknotes; sāk aktīvi darboties pēc neaktivitātes perioda; vai veic darījumus, kam, šķiet, nav ekonomiska pamatojuma.

101. Turpmāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Klients ir ilgstošs klients, kura iepriekšējie darījumi nav radījuši aizdomas vai bažas, un pieprasītais produkts vai pakalpojums atbilst klienta riska profilam.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori²²

102. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Klienta līdzekļi nāk no personīgām darījumdarbības saiknēm ar jurisdikcijām, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku.
- Maksājuma saņēmējs atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, par kurām ir zināms, ka tās nodrošina finansējumu vai atbalstu teroristu darbībām vai ka tajās darbojas grupas, kas izdara teroristiskus noziegumus, un jurisdikcijām, kurām ir piemērotas finanšu sankcijas, embargo vai pasākumi saistībā ar terorismu, terorisma finansēšanu vai ieroču izplatīšanu.

103. Turpmāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Ar darījumu saistītajām valstīm ir *AML/CFT* režīms, kas nav elastīgāks par Direktīvā (ES) 2015/849 noteikto, un tās ir saistītas ar zemu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni.

²² Skatiet arī II sadaļu.

Piegādes kanālu riska faktori

104. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Darījumu attiecības bez tiešas saskares, kurās nepastāv konkrētas drošības garantijas, piemēram, elektroniskie paraksti, elektroniskas identifikācijas apliecības, kas izdotas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 910/2014, un pārbaudes, lai novērstu krāpšanu saistībā ar uzdošanos par citu personu.
- Paļaušanās uz trešās puses CDD pasākumiem situācijās, kad bankai nav ilgstošu attiecību ar trešo pusi, kura klientu nosūta pie bankas.
- Jauni piegādes kanāli, kas vēl nav pārbaudīti.

105. Turpmāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Produkts ir pieejams tikai klientiem, kas atbilst konkrētiem atbilstības kritērijiem, kurus noteikušas valsts publiskā sektora iestādes, kā tas ir, piemēram, valsts pabalstu saņēmēju vai konkrētu uzkrājumu produktu gadījumā, kas paredzēti bērniem, kuri reģistrēti konkrētā dalībvalstī.

Pasākumi

106. Ja bankas izmanto automatizētas sistēmas, lai apzinātu ar atsevišķām darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumiem saistīto *ML/TF* risku un atklātu aizdomīgus darījumus, tām ir jānodrošina, ka šīs sistēmas ir šim mērķim piemērotas saskaņā ar II sadaļā noteiktajiem kritērijiem. Automatizētu IT sistēmu izmantošanu nekad nedrīkst uzskatīt par aizvietošanu darbinieku veiktai rūpīgai pārbaudei.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

107. Ja ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu saistītais risks paaugstinās, bankām ir jāpiemēro EDD pasākumi²³. Tie var ietvert turpmāk uzskaitīto.

- Klienta un faktiskā īpašnieka identitātes pārbaude, balstoties uz vairāk nekā vienu uzticamu un neatkarīgu avotu.
- Citu akcionāru, kas nav klienta faktiskie īpašnieki, vai jebkādu fizisko personu, kuras ir pilnvarotas rīkoties ar kontu vai dot norādījumus par līdzekļu pārvedumiem vai vērtspapīru pārvedumiem, identitātes noteikšana un pārbaude.
- Papildu informācijas apkopošana par klientu un darījumu attiecību būtību un mērķi, lai izveidotu pilnīgāku klienta profilu, piemēram, meklējot negatīvus paziņojumus publiskos avotos vai plašsaziņas līdzekļos vai pasūtot trešās puses izpētes ziņojumu. Bankas cita starpā var meklēt informāciju par:

- i. klienta darījumdarbības vai nodarbinātības būtību;

²³ Direktīvas (ES) 2015/849 18. pants.

- ii. darījumu attiecībās iesaistīto klienta ienākumu avotu un klienta līdzekļu izcelsmi, lai gūtu pamatotu pārliecību, ka šie avoti ir likumīgi;
 - iii. darījuma mērķi, ietverot — attiecīgos gadījumos — klienta līdzekļu galamērķi;
 - iv. informāciju par klienta iespējamām saiknēm ar citām jurisdikcijām (galvenajiem birojiem, darbības objektiem, filiālēm utt.) un par personām, kas var ietekmēt klienta darbības; vai
 - v. ja klients atrodas citā valstī — kādēļ tas vēlas saņemt privātklientu banku pakalpojumus ārpus atrašanās vietas jurisdikcijas.
- Darījumu uzraudzības regularitātes palielināšana.
 - Esošās informācijas un dokumentācijas regulārāka pārskatīšana un — vajadzības gadījumā — atjaunināšana. Ja ar attiecībām saistītais risks ir sevišķi augsts, bankām ir darījumu attiecības jāpārskata reizi gadā.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

108. Zema riska situācijās un ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, bankas var piemērot *SDD* pasākumus, kas var ietvert:

- attiecībā uz klientiem, kam tiek piemērots tiesību aktos noteikts licencēšanas un regulatīvais režīms, — identitātes pārbaudi, pamatojoties uz tā klienta pierādījumiem, kuram tiek piemērots minētais režīms, piemēram, veicot meklēšanu regulatora publiskajā reģistrā;
- klienta un — attiecīgā gadījumā — faktiskā īpašnieka identitātes pārbaudi darījumu attiecību nodibināšanas brīdī saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 14. panta 2. punktu;
- pieņemumu, ka maksājums, kas veikts no konta, kurš vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā kredītiestādē vai finanšu iestādē EEZ valstī, atbilst Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā noteiktajām prasībām;
- alternatīvu identitātes apliecinājumu pieņemšanu, kuri atbilst Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteiktajam uzticama un neatkarīga avota kritērijam, piemēram, valdības aģentūras vai citas uzticamas publiskā sektora struktūras vēstule klientam, kurā norādīts atbilstīgs pamatojums, kādēļ klients nespēj nodrošināt standarta identitātes apliecinājumu, ar nosacījumu, ka nav pamata aizdomām;
- *CDD* informācijas atjaunināšanu tikai konkrētu izraisošu notikumu gadījumā, piemēram, ja klients pieprasa jaunu vai augstāka riska produktu vai ja izmainās klienta rīcība vai darījumu profils, kas liecina, ka ar attiecībām saistītais risks vairs nav zems.

Kopēji konti

109. Ja bankas klients atver "kopēju kontu", lai administrētu līdzekļus, kas pieder klienta klientiem, bankai ir jāpiemēro pilnīgi *CDD* pasākumi, tostarp pret klienta klientiem jāizturas kā pret kopējā kontā turēto līdzekļu faktiskajiem īpašniekiem un jāpārbauda šo klientu identitātes.
110. Ja ir kādi aspekti, kas liecina, ka ar darījumu attiecībām saistītais risks ir augsts, bankām ir atbilstīgi jāpiemēro *EDD* pasākumi²⁴.
111. Tomēr, ciktāl to atļauj valsts tiesību akti un ja ar darījumu attiecībām saistītais risks ir zems, kā arī saskaņā ar turpmāk uzskaitītajiem nosacījumiem, banka var piemērot *SDD* pasākumus, ja:
- klients ir uzņēmums, kuram jāpilda *AML/CFT* pienākumi EEZ valstī vai trešā valstī ar *AML/CFT* režīmu, kas nav elastīgāks par Direktīvā (ES) 2015/849 noteikto, un kura atbilstību šīm prasībām efektīvi uzrauga;
 - klients nav uzņēmums, bet ir cita veida atbildīgs subjekts, kuram jāpilda *AML/CFT* pienākumi EEZ valstī un kura atbilstību šīm prasībām efektīvi uzrauga;
 - ar darījumu attiecībām saistītais *ML/TF* risks ir zems, pamatojoties uz bankas novērtējumu cita starpā par sava klienta darījumdarbību, klientu veidiem, ko apkalpo ar klienta darījumdarbībām, un jurisdikcijām, kurām ir pakļauta klienta darījumdarbība;
 - banka ir pārliecināta, ka klients saviem klientiem un to faktiskajiem īpašniekiem piemēro stingrus *CDD* pasākumus, ņemot vērā riska pakāpi (bankai var būt piemēroti īstenot pasākumus, ņemot vērā riska pakāpi, lai novērtētu sava klienta *CDD* politikas un procedūru adekvātumu, piemēram, tieši sadarbojoties ar klientu); un
 - banka ir īstenojusi darbības, ņemot vērā riska pakāpi, lai pārliecinātos, ka klients pēc pieprasījuma nekavējoties sniegs *CDD* informāciju un dokumentus par pakārtotajiem klientiem, kas ir kopējā kontā turēto līdzekļu faktiskie īpašnieki, piemēram, banka ir līgumā ar klientu iekļāvusi attiecīgus noteikumus vai ir izlases veidā pārbaudījusi klienta spēju pēc pieprasījuma sniegt *CDD* informāciju.
112. Ja ir izpildīti nosacījumi, lai kopējiem kontiem piemērotu *SDD* pasākumus, šie *SDD* pasākumi var paredzēt, ka banka:
- noskaidro un pārbauda klienta identitāti, ietverot klienta faktisko īpašnieku identitāti (bet ne klienta pakārtoto klientu identitāti);
 - novērtē darījumu attiecību mērķi un plānoto būtību; un
 - veic darījumu attiecību pastāvīgu pārraudzību.

²⁴ Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkts un 18. panta 1. punkts.

3. nodaļa. Nozaru pamatnostādnes elektroniskās naudas emitentiem

113. Šajā nodaļā ir izklāstītas pamatnostādnes elektroniskās naudas emitentiem (e-naudas emitenti), kā definēts Direktīvas 2009/110/EK 2. panta 3. punktā. Ar elektronisko naudu (e-naudu)²⁵ saistītais *ML/TF* risks galvenokārt ir atkarīgs no atsevišķiem e-naudas produktiem un tā, kādā mērā e-naudas emitenti izmanto citas personas, lai tās to labā izplatītu un atpirktu e-naudu²⁶.

114. Kopā ar šo pamatnostādņu II sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem uzņēmumiem, kas emitē e-naudu, ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie. Šajā saistībā varētu ņemt vērā arī nozaru pamatnostādnes naudas pārvedumu nosūtītājiem III sadaļas 4. nodaļā.

Riska faktori

Produktu riska faktori

115. E-naudas emitentiem ir jāizskata *ML/TF* risks, kas saistīts ar:

- robežvērtībām;
- finansēšanas metodi; un
- lietderību un tirgojamību.

116. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Robežvērtības — produkts pieļauj:
 - i. lielas vērtības vai neierobežotas vērtības maksājumus, uzpildīšanu vai atpirkšanu, tostarp skaidras naudas izņemšanu;
 - ii. lielas vērtības maksājumus, uzpildīšanu vai atpirkšanu, tostarp skaidras naudas izņemšanu;
 - iii. liela vai neierobežota daudzuma līdzekļu turēšanu e-naudas produktā/kontā.
- Finansēšanas metode — produktu var:
 - i. uzpildīt anonīmi, piemēram, ar skaidru naudu, anonīmu e-naudu vai e-naudas produktiem, uz ko attiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktais atbrīvojums;
 - ii. finansēt ar neidentificētu trešo pušu maksājumiem;
 - iii. finansēt ar citiem e-naudas produktiem.

²⁵ Direktīvas 2009/110/EK 2. panta 2. punkts.

²⁶ Direktīvas 2009/110/EK 3. panta 4. punkts.

- Lietderība un tirgojamība — produkts:
 - i. atļauj personu savstarpējos pārskaitījumus;
 - ii. tiek pieņemts kā maksāšanas līdzeklis pie daudziem tirgotājiem vai daudzās tirdzniecības vietās;
 - iii. ir izstrādāts tā, lai to kā maksāšanas līdzekli pieņemtu tirgotāji, kas pārdod preces un pakalpojumus, kuri saistīti ar augstu finanšu noziegumu risku, piemēram, tiešsaistes azartspēles;
 - iv. var tikt izmantots pārrobežu darījumos vai dažādās jurisdikcijās;
 - v. ir izstrādāts tā, lai to izmantotu personas, kas nav klients, piemēram, konkrēti partnera kartes produkti (bet ne zemas vērtības dāvanu kartes);
 - vi. atļauj lielas vērtības skaidras naudas izņemšanu.

117. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Robežvērtības — produkts:
 - i. nosaka zemas vērtības ierobežojumus maksājumiem, uzpildīšanai vai atpirkšanai, tostarp skaidras naudas izņemšanai (lai gan uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka ar zemas vērtības ierobežojumu vien var nepietikt, lai samazinātu TF risku);
 - ii. ierobežo maksājumu, uzpildīšanu vai atpirkšanu, tostarp skaidras naudas izņemšanu, skaitu konkrētā periodā;
 - iii. ierobežo līdzekļu daudzumu, ko var vienlaikus turēt e-naudas produktā/kontā.
- Finansēšana — produkts:
 - i. paredz, lai iegādei vai uzpildīšanai izmantotie līdzekļi tiktu neapšaubāmi ņemti no konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē.
- Lietderība un tirgojamība — produkts:
 - i. neatļauj vai stingri ierobežo skaidras naudas izņemšanu;
 - ii. var tikt izmantots tikai iekšzemē;
 - iii. tiek pieņemts pie ierobežota skaita tirgotāju vai ierobežotā skaitā tirdzniecības vietu, kuru darījumdarbība ir e-naudas emitētājam labi pazīstama;
 - iv. ir izstrādāts tā, lai ierobežotu tā izmantošanu pie tirgotājiem, kas pārdod preces un pakalpojumus, kuri ir saistīti ar augstu finanšu noziegumu risku;

- v. tiek pieņemts kā maksāšanas līdzeklis tikai par dažiem zema riska pakalpojumiem vai produktiem.

Klientu riska faktori

118. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Klients iegādājas vairākus e-naudas produktus no tā paša emitētāja, regulāri uzpilda produktu vai vairākkārt izņem skaidru naudu īsā laika periodā un bez ekonomiska pamatojuma; ja paši izplatītāji (vai aģenti, kas darbojas kā izplatītāji) ir atbildīgie subjekti, tas attiecas arī uz dažādu emitētāju e-naudas produktiem, kuri iegādāti no tā paša izplatītāja.
- Klienta darījumu summa vienmēr ir tikai nedaudz mazāka par vērtības/darījuma ierobežojumu.
- Šķiet, ka produktu izmanto vairāki cilvēki, kuru identitāte emitentam nav zināma (piemēram, produktu vienlaikus izmanto no vairākām IP adresēm).
- Bieži mainās klienta identifikācijas dati, piemēram, dzīvesvietas adrese vai IP adrese, vai piesaistītie bankas konti.
- Produktu neizmanto paredzētajam mērķim, piemēram, to izmanto ārvalstīs, lai gan tas ir paredzēts kā iepirkšanās centra dāvanu karte.

119. Turpmāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Produkts ir pieejams tikai konkrētām klientu kategorijām, piemēram, sociālo pabalstu saņēmējiem vai tāda uzņēmuma darbiniekiem, kas produktu izdod, lai segtu korporatīvās izmaksas.

Piegādes kanālu riska faktori

120. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Izplatīšana tiešsaistē un neklātienē, neparedzot konkrētas drošības garantijas, piemēram, elektroniskos parakstus, elektroniskās identifikācijas apliecības, kas atbilst Regulā (ES) Nr. 910/2014 noteiktajiem kritērijiem, un pārbaudes, lai novērstu krāpšanu saistībā ar uzdošanos par citu personu.
- Izplatīšana ar tādu starpnieku palīdzību, kas paši nav atbildīgie subjekti saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849 vai — attiecīgā gadījumā — valsts tiesību aktiem, ja e-naudas emitētājs:
 - i. paļaujas uz starpnieku, lai īstenotu dažus no e-naudas emitētāja *AML/CFT* pienākumiem; un
 - ii. pats nav pārliecinājies par to, ka starpnieks ir ieviesis adekvātas *AML/CFT* sistēmas un kontroles pasākumus.

- Pakalpojumu segmentācija, t. i., e-naudas pakalpojumus sniedz vairāki darbības ziņā neatkarīgi pakalpojumu sniedzēji bez pienācīgas uzraudzības un koordinācijas.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori²⁷

121. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Maksājuma saņēmējs atrodas jurisdikcijā, kura saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, vai produkts līdzekļus saņem no avotiem, kas atrodas šādā jurisdikcijā. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, par kurām ir zināms, ka tās nodrošina finansējumu vai atbalstu teroristu darbībām vai ka tajās darbojas grupas, kas izdara teroristiskus noziegumus, un jurisdikcijām, kurām ir piemērotas finanšu sankcijas, embargo vai pasākumi saistībā ar terorismu, terorisma finansēšanu vai ieroču izplatīšanu.

Pasākumi

122. Valsts tiesību aktos konkrētiem e-naudas produktiem var būt noteikts atbrīvojums no klienta un faktisko īpašnieku identificēšanas un identitātes pārbaudes, kā arī no darījumu attiecību būtības un mērķa novērtēšanas saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantu.

123. Uzņēmumiem jāņem vērā, ka Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktā atbrīvojuma darbības joma neattiecas uz pienākumu veikt darījumu un darījumu attiecību pastāvīgu pārraudzību, kā arī neatbrīvo uzņēmumus no pienākuma apzināt un paziņot aizdomīgus darījumus; tas nozīmē, ka uzņēmumiem ir jānodrošina, ka tie par saviem klientiem vai klientu veidiem, kam būs paredzēts to produkts, iegūst pietiekamu informāciju, lai spētu īstenot darījumu attiecību pamatotu pastāvīgo pārraudzību.

124. Uzņēmumi varētu ieviest, piemēram, šāda veida uzraudzības sistēmas:

- darījumu uzraudzības sistēmas, kas atklāj anomālijas vai aizdomīgu rīcību, tostarp produkta negaidītu izmantošanu veidā, kuram tas nav paredzēts; uzņēmumam varētu būt iespēja vai nu manuāli, vai ar mikroshēmas vadības sistēmas palīdzību atspējot produktu, līdz tas ir pārliecinājies, ka aizdomām nav pamata;
- sistēmas, kas atklāj nesakrītības starp sniegto un konstatēto informāciju, piemēram, starp sniegto informāciju par izcelsmes valsti un elektroniski noteikto IP adresi;
- sistēmas, kas salīdzina sniegtos datus ar pieejamajiem datiem par citām darījumu attiecībām un kas var atklāt tādus aspektus kā vienāds finansēšanas instruments vai vienāda kontaktinformācija;
- sistēmas, kas apzina, vai produktu izmanto pie tirgotājiem, kuri pārdod preces un pakalpojumus, kas ir saistīti ar augstu finanšu noziegumu risku.

²⁷ Skatiet II sadaļas 22.–27. punktu.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

125. *EDD* pasākumi, ko uzņēmumi varētu piemērot augsta riska situācijā, ietver:

- papildu informācijas par klientu iegūšanu identificēšanas laikā, piemēram, par līdzekļu izcelsmi;
- papildu pārbaudes pasākumu piemērošanu no plašākas virknes uzticamu un neatkarīgu avotu (piemēram, veicot pārbaudes tiešsaistes datubāzēs), lai pārbaudītu klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti;
- papildu informācijas par darījumu attiecību būtību iegūšanu, piemēram, lūdzot klientiem sniegt informāciju par to darījumdarbību vai jurisdikcijām, uz kurām tie plāno pārskaitīt e-naudu;
- informācijas par tirgotāju/ maksājuma saņēmēju iegūšanu, it sevišķi, ja e-naudas emitētājam ir pamats aizdomām, ka tā produktus izmanto nelikumīgu vai vecuma ierobežojumam pakļautu preču iegādei;
- identitātes krāpšanas pārbažu veikšanu, lai pārliecinātos, ka klients ir persona, par ko uzdodas;
- attiecību ar klientu un atsevišķu darījumu pastiprinātu pārraudzību;
- līdzekļu izcelsmes un/vai galamērķa noskaidrošanu.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

126. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumi var apsvērt iespēju piemērot *SDD* zema riska e-naudas produktiem, uz ko neattiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktais atbrīvojums.

127. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumi var zema riska situācijās, piemēram, piemērot šādus *SDD* pasākumus:

- klienta vai faktiskā īpašnieka identitātes pārbaudes atlikšanu līdz konkrētam vēlākam datumam pēc attiecību nodibināšanas vai līdz tiek pārsniegta konkrēta (zema) monetārā robežvērtība (atkarībā no tā, kas notiek vispirms); monetārā robežvērtība nedrīkst pārsniegt 250 EUR, ja produktu nevar uzpildīt vai ja to var izmantot citās jurisdikcijās vai pārrobežu darījumiem, vai 500 EUR, ja to atļauj valsts tiesību akti (tādā gadījumā produktu var izmantot tikai iekšzemē);
- klienta identitātes pārbaudi, pamatojoties uz maksājumu, kas veikts no konta, kurš vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda, vai no konta, ko klients ticami kontrolē regulētā EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē;
- identitātes pārbaudi, pamatojoties uz mazāku skaitu avotu;
- identitātes pārbaudi, pamatojoties uz mazāk uzticamiem avotiem;
- alternatīvu metožu izmantošanu identitātes pārbaudei;

- pieņemumu par darījumu attiecību būtību un paredzēto mērķi, ja tas ir acīmredzams, piemēram, konkrētu dāvanu karšu gadījumā, uz kurām neattiecas slēgtas aprites/slēgta tīkla atbrīvojums;
- uzraudzības intensitātes samazināšanu, kamēr netiek sasniegta konkrēta monetārā robežvērtība; tā kā pastāvīga uzraudzība ir svarīgs veids, kā iegūt plašāku informāciju par klienta riska faktoriem (skatiet iepriekš) darījumu attiecību gaitā, šī robežvērtība gan atsevišķiem darījumiem, gan darījumiem, kuri 12 mēnešu laikposmā ir šķietami saistīti, ir jānosaka tādā līmenī, kas saskaņā ar uzņēmuma novērtējumu atspoguļo zemu risku gan saistībā ar teroristu finansēšanu, gan nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

4. nodaļa. Nozaru pamatnostādnes naudas pārvedumu nosūtītājiem

128. Naudas pārvedumu nosūtītāji ir maksājumu iestādes, kam saskaņā ar Direktīvu 2007/64/EK ir piešķirta atļauja nodrošināt un sniegt maksājumu pakalpojumus visā ES. Šīs nozares uzņēmumi ir dažādi — no atsevišķiem uzņēmumiem līdz sarežģītām operatoru ķēdēm.
129. Daudzi naudas pārvedumu nosūtītāji maksājumu pakalpojumu sniegšanai to vārdā izmanto aģentus. Aģenti nereti sniedz maksājumu pakalpojumus kā savas galvenās darbījumdarbības papildu elementu, un ir iespējams, ka aģenti paši nav atbildīgie subjekti saskaņā ar piemērojamiem *AML/CFT* tiesību aktiem; tādējādi to zināšanas par *AML/CFT* var būt ierobežotas.
130. Sniegtā pakalpojuma būtība var naudas pārvedumu nosūtītājus pakļaut *ML/TF* riskam. To nosaka darbījumu vienkāršība un ātrums, to pasaules mēroga tvērums un tas, ka nereti tie ietver skaidras naudas izmantošanu. Turklāt šā maksājumu pakalpojuma būtība nozīmē, ka naudas pārvedumu nosūtītāji nereti veic gadījuma rakstura darbījumus, nevis dibina darbījumu attiecības ar saviem klientiem, kā rezultātā to izpratne par *ML/TF* risku, kas saistīts ar klientu, var būt ierobežota.
131. Kopā ar šo pamatnostādņu II sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem naudas pārvedumu nosūtītājiem ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darbījumu riska faktori

132. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
- Produkts atļauj lielas vērtības vai neierobežotas vērtības darbījumu veikšanu.
 - Produktam vai pakalpojumam ir globāls tvērums.
 - Darbījuma pamatā ir skaidra nauda, vai arī to finansē ar anonīmu elektronisko naudu, tostarp elektronisko naudu, uz kuru attiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktais atbrīvojums.
 - Pārskaitījumus vietējam maksājuma saņēmējam veic viens vai vairāki maksātāji dažādās valstīs.
133. Turpmāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.
- Pārskaitījumā izmantotie līdzekļi ir no konta, kas uz maksātāja vārda atvērts EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē.

Klienta riska faktori

134. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
- Klienta darbījumdarbība:

- i. klientam pieder darījumdarbība, vai tas vada darījumdarbību, kas rīkojas ar lielām skaidras naudas summām;
 - ii. klienta darījumdarbībai ir sarežģīta īpašumtiesību struktūra.
- Klienta rīcība:
 - i. klienta vajadzības varētu labāk nodrošināt citviet, piemēram, tādēļ, ka naudas pārvedumu nosūtītājs neatrodas turpat, kur klients vai klienta darījumdarbība;
 - ii. šķiet, ka klients rīkojas kāda cita uzdevumā, piemēram, citas personas uzrauga klientu vai ir novērojamas stāvam ārpusē pie vietas, kurā notiek darījums, vai klients norādījumus nolasa no pierakstiem;
 - iii. klienta rīcībai nav acīmredzamas ekonomiskas jēgas, piemēram, klients bez iebildumiem akceptē neizdevīgu valūtas maiņas kursu vai augstas komisijas, pieprasa darījumu valūtā, kas nav oficiālajā piedāvājumā vai ko parasti neizmanto jurisdikcijā, kurā klients un/vai saņēmējs atrodas, vai pieprasa vai iesniedz lielas valūtas summas vai nu mazās, vai lielās nominālvērtībās;
 - iv. klienta darījumu summa vienmēr ir tikai nedaudz mazāka par piemērojamām robežvērtībām, tostarp *CDD* ierobežojumu attiecībā uz gadījuma rakstura darījumiem, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 11. panta b) punktā, un 1000 EUR ierobežojumu, kā noteikts Regulas (ES) 2015/847 28. 5. panta 2. punktā; uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka Regulas (ES) 2015/847 5. panta 2. punktā noteiktais ierobežojums attiecas tikai uz darījumiem, kurus nefinansē ar skaidru naudu vai anonīmu elektronisko naudu;
 - v. klients pakalpojumu izmanto neparastā veidā, piemēram, nosūta paši sev vai saņem naudu paši no sevis, vai nosūta līdzekļus tālāk tūlīt pēc saņemšanas;
 - vi. šķiet, ka klients nav informēts vai nevēlas sniegt informāciju par maksājuma saņēmēju;
 - vii. vairāki uzņēmuma klienti nosūta līdzekļus tam pašam maksājuma saņēmējam, vai tiem ir vienāda identifikācijas informācija, piemēram, adrese vai tālruņa numurs;
 - viii. pie ienākoša darījuma nav sniegta vajadzīgā informācija par maksātāju vai maksājuma saņēmēju;
 - ix. nosūtītā vai saņemtā summa neatbilst klienta ienākumiem (ja tie ir zināmi).

135. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regula (ES) Nr. 2015/847 par līdzekļu pārvedumiem pievienoto informāciju un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1781/2006 (Dokuments attiecas uz EEZ).

- Klients ir uzņēmuma ilgstošs klients, kura rīcība iepriekš nav devusi pamatu aizdomām, un nekā neliecina, ka *ML/TF* risks varētu paaugstināties.
- Pārskaitītā summa ir maza; tomēr uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka ar to, ka summas ir mazas, nepietiek, lai izslēgtu *TF* risku.

Piegādes kanālu riska faktori

136. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Finansēšanas instrumentam netiek piemēroti nekādi ierobežojumi, piemēram, skaidras naudas gadījumā vai maksājumu gadījumā no e-naudas produktiem, uz ko attiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktais atbrīvojums, kā arī naudas pārvedumu vai čeku gadījumā.
- Izmantotais piegādes kanāls nodrošina noteiktu anonimitāti.
- Pakalpojumu pilnībā sniedz tiešsaistē, bez atbilstīgām drošības garantijām.
- Naudas pārveduma pakalpojumu sniedz aģenti:
 - i. kas pārstāv vairāk par vienu pilnvarotāju;
 - ii. kam ir neparastas apgrozījuma iezīmes salīdzinājumā ar citiem aģentiem līdzīgās vietās, piemēram, neparasti lieli vai mazi darījumi, neparasti lieli skaidras naudas darījumi vai liels skaits darījumu, kuru vērtība ir tikai nedaudz mazāka par *CDD* ierobežojumu, vai kas īsteno darbības ārpus ierastā darījumdarbības laika;
 - iii. kas lielu daļu darījumdarbības īsteno ar maksātājiem vai maksājuma saņēmējiem no jurisdikcijām, kuras saistītas ar augstāku *ML/TF* risku;
 - iv. kas nešķiet pārliecināti par grupas mēroga *AML/CFT* politikas piemērošanu vai to piemēro nekonsekventi; vai
 - v. kuri nav no finanšu nozares un kuru galvenā darījumdarbība ir citas darbības.
- Naudas pārveduma pakalpojumu sniedz ar liela aģentu tīkla starpniecību dažādās jurisdikcijās.
- Naudas pārveduma pakalpojumu sniedz ar pārmērīgi sarežģītas maksājumu ķēdes starpniecību, piemēram, kam ir liels skaits starpnieku, kuri darbojas dažādās jurisdikcijās, vai kas pieļauj neizsekojamas (oficiālas un neoficiālas) norēķinu sistēmas.

137. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Aģenti paši ir regulētas finanšu iestādes.
- Pakalpojumu var finansēt tikai ar pārskaitījumiem no konta, kas uz klienta vārda ir atvērts EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē, vai no konta, par kuru var pierādīt, ka klients to kontrolē.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

138. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Maksātājs vai maksājuma saņēmējs atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.
- Maksājuma saņēmējs ir tādas jurisdikcijas rezidents, kurā nav oficiālas banku pakalpojumu nozares vai kurā tā ir mazāk attīstīta, kas nozīmē, ka maksājuma veikšanas vietā var izmantot neoficiālus naudas pārveduma pakalpojumus, piemēram, *hawala*.

Pasākumi

139. Tā kā daudzu naudas pārvedumu nosūtītāju darījumdarbības galvenokārt balstās uz darījumiem, uzņēmumiem ir jāizskata, kādas uzraudzības sistēmas un kontroles pasākumus ieviest, lai nodrošinātu, ka tiek atklāti nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas mēģinājumi, pat ja to rīcībā esošā *CDD* informācija par klientu ir pamatinformācija vai ja šādas informācijas nav, jo nav nodibinātas darījumu attiecības.

140. Uzņēmumiem jebkurā gadījumā ir jāievieš:

- sistēmas saistītu darījumu noteikšanai;
- sistēmas, lai noteiktu, vai dažādu klientu darījumi ir paredzēti vienam un tam pašam maksājuma saņēmējam;
- sistēmas, lai pēc iespējas varētu noskaidrot līdzekļu izcelsmi un līdzekļu galamērķi;
- sistēmas, kas ļauj pilnībā izsekot gan darījumus, gan maksājumu ķēdē iesaistīto operatoru skaitu; un
- sistēmas, lai nodrošinātu, ka maksājumu ķēdē var iesaistīties tikai personas, kas ir pienācīgi pilnvarotas sniegt naudas pārvedumu pakalpojumus.

141. Ja ar gadījuma rakstura darījumu vai darījumu attiecībām saistītais risks palielinās, uzņēmumiem ir jāpiemēro *EDD* saskaņā ar II sadaļu, tostarp — attiecīgā gadījumā — pastiprināta darījumu uzraudzība (piemēram, lielāka regularitāte vai zemākas robežvērtības). Savukārt, ja ar gadījuma rakstura darījumu vai darījumu attiecībām saistītais risks ir zems un ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumiem var būt iespēja piemērot *SDD* pasākumus saskaņā ar II sadaļu.

Aģentu izmantošana

142. Naudas pārvedumu nosūtītājiem, kas maksājumu pakalpojumu sniegšanai izmanto aģentus, ir jāzina, kas ir viņu aģenti²⁹. Šajā saistībā naudas pārvedumu nosūtītājiem ir, ņemot vērā riska pakāpi, jānosaka un jāuztur atbilstīga politika un procedūras, lai novērstu risku, ka to aģenti varētu iesaistīties *ML/TF* vai tikt izmantoti šādam nolūkam, tostarp:

²⁹ Direktīvas (ES) 2366/2015 19. pants.

- identificējot personu, kam pieder aģents vai kas kontrolē aģentu, ja aģents ir juridiska persona, lai pārliecinātos, ka nepaaugstinās *ML/TF* risks, kuram naudas pārvedumu nosūtītājs ir pakļauts aģenta izmantošanas rezultātā;
- iegūstot pierādījumus — saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/2366 19. panta 1. punkta c) apakšpunktu — par to, ka aģenta direktors un citas personas, kas atbild par aģenta vadību, ir piemērotas un atbilstīgas personas, tostarp izskatot to godīgumu, integritāti un reputāciju; visām naudas pārvedumu nosūtītāja veiktajām izpētēm ir jābūt samērīgām tā *ML/TF* riska būtībai, sarežģītībai un apmēram, kas raksturīgs maksājumu pakalpojumiem, kurus sniedz aģents, un to pamatā varētu būt naudas pārvedumu nosūtītāja *CDD* procedūras;
- īstenojot pamatotus pasākumus, lai pārliecinātos, ka aģenta iekšējie *AML/CFT* kontroles pasākumi ir atbilstīgi un turpina būt atbilstīgi attiecību laikā ar aģentu, piemēram, izlases veidā pārraugot aģenta darījumus vai pārskatot aģenta kontroles pasākumus uz vietas; ja aģenta iekšējie *AML/CFT* kontroles pasākumi atšķiras no naudas pārvedumu nosūtītāja pasākumiem, piemēram, tādēļ, ka aģents pārstāv vairāk par vienu pilnvarotāju vai ka aģents saskaņā ar piemērojamiem *AML/CFT* tiesību aktiem pats ir atbildīgais subjekts, naudas pārvedumu nosūtītājam ir jānovērtē un jāpārvalda risks, ka šīs atšķirības varētu ietekmēt tā un aģenta atbilstību *AML/CFT* jomā;
- nodrošinot *AML/CFT* apmācību aģentiem, lai nodrošinātu, ka tiem ir adekvāta izpratne par attiecīgajiem *ML/TF* riskiem un par *AML/CFT* kontroles pasākumu kvalitāti, kādu sagaida naudas pārvedumu nosūtītājs.

5. nodaļa. Nozaru pamatnostādnes aktīvu pārvaldības uzņēmumiem

143. Aktīvu pārvaldība ietver banku un citu finanšu pakalpojumu sniegšanu finansiāli nodrošinātām privātpersonām un viņu ģimenēm vai uzņēmumiem. To sauc arī par privātbankiera pakalpojumiem. Aktīvu pārvaldības uzņēmumu klienti var sagaidīt, ka ar tiem strādās īpaši norīkoti darījumu attiecību vadītāji, lai sniegtu pielāgotus pakalpojumus, kas ietver, piemēram, banku (piemēram, norēķinu kontu, hipotēku un ārvalstu valūtu maiņas) pakalpojumus, ieguldījumu pārvaldību un konsultācijas, fiduciāros pakalpojumus, seifu turēšanu, apdrošināšanu, ģimenes privāto ieguldījumu pārvaldību, nodokļu un īpašumu plānošanu un saistītos instrumentus, tostarp juridisko atbalstu.
144. Daudzu aktīvu pārvaldībai tipiskās iezīmes, piemēram, turīgi un ietekmīgi klienti; ļoti lielas vērtības darījumi un portfeļi; sarežģīti produkti un pakalpojumi, tostarp pielāgoti ieguldījumu produkti; kā arī konfidencialitātes un privātuma ievērošanas nosacījumi, liecina par augstāku nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas risku salīdzinājumā ar risku, kas parasti pastāv privātklientu banku pakalpojumu jomā. Aktīvu pārvaldības uzņēmumu pakalpojumi var būt sevišķi neaizsargāti pret to, ka tos ļaunprātīgi izmantos klienti, kuri vēlas slēpt savu līdzekļu izcelsmi vai, piemēram, izvairīties no nodokļiem savā jurisdikcijā.
145. Kopā ar šo pamatnostādņu II sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem šīs nozares uzņēmumiem ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie. Šajā saistībā var izskatīt arī nozaru pamatnostādnes III sadaļas 2., 7. un 9. nodaļā.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

146. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
- Klienti pieprasa lielas skaidras naudas summas vai citus taustāmus vērtīgus elementus, piemēram, dārgmetālus.
 - Ļoti lielas vērtības darījumi.
 - Finanšu vienošanās, kurās iesaistītas jurisdikcijas, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku (uzņēmumiem ir īpaša uzmanība jāpievērš valstīm, kurās pastāv banku darījumu konfidencialitātes kultūra vai kuras neievēro starptautiskos nodokļu pārredzamības standartus)³⁰.
 - Aizdevumi (tostarp hipotēkas), ko nodrošina ar aktīvu vērtību citās jurisdikcijās, it sevišķi valstīs, kurās ir grūti noskaidrot, vai klientam ir likumīgas īpašumtiesības uz nodrošinājumu, vai kurās ir grūti pārbaudīt to pušu identitāti, kas garantē aizdevumu.

³⁰ Skatiet arī II sadaļas 26. punktu.

- Sarežģītu darījumdarbības struktūru, piemēram, trastu un privātu ieguldījumu instrumentsabiedrību, izmantošana, it sevišķi, ja nav skaidra galīgā faktiskā īpašnieka identitāte.
- Darījumdarbība notiek vairākās valstīs, it sevišķi, ja ir iesaistīti vairāki finanšu pakalpojumu sniedzēji.
- Pārrobežu vienošanās, kuru ietvaros aktīvi tiek noguldīti vai pārvaldīti citā finanšu iestādē, kas vai nu ietilpst tajā pašā finanšu grupā, vai ir ārpus grupas, it sevišķi, ja šī cita finanšu iestāde atrodas jurisdikcijā, kura saistīta ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir īpaša uzmanība jāpievērš jurisdikcijām ar augstāku predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni, vāju *AML/CFT* režīmu vai vājiem nodokļu pārredzamības standartiem.

Klientu riska faktori

147. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Klienti ar ienākumiem un/vai līdzekļiem no augsta riska nozarēm, piemēram, ieroču, ieguves rūpniecības, būvniecības, azartspēļu vai privātu militāro līgumslēdzēju nozares.
- Klienti, par kuriem pausti ticami apgalvojumi par pārkāpumu izdarīšanu.
- Klienti, kas pieprasa neparasti augstu konfidencialitātes un privātuma līmeni.
- Klienti, kuru tēriņi vai rīcība darījumu ietvaros apgrūtina prognozes par “ierasto” vai paredzēto rīcības gaitu.
- Ļoti turīgi un ietekmīgi klienti, tostarp klienti ar augstu publisku profilu, nerezidenti un *PEP*. Ja klients vai tā faktiskais īpašnieks ir *PEP*, uzņēmumiem ir vienmēr jāpiemēro *EDD* saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 18.–22. pantu.
- Klients pieprasa, lai uzņēmums palīdzētu klientam saņemt trešās puses produktu vai pakalpojumu, nesniedzot skaidru darījumdarbības vai ekonomisko pamatojumu.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori³¹

148. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Darījumus veic valstīs, kurās pastāv banku darījumu konfidencialitātes kultūra vai kuras neievēro starptautiskos nodokļu pārredzamības standartus.
- Klients dzīvo vai līdzekļi tiek gūti no darbībām jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.

Pasākumi

149. Galvenajam riska novērtētājam ir jābūt darbiniekam, kurš vada aktīvu pārvaldības uzņēmuma attiecības ar klientu (klientu attiecību vadītājs). Klientu attiecību vadītāja cieša saziņa ar klientu

³¹ Skatiet arī II sadaļu.

atvieglos informācijas apkopošanu, ļaujot gūt pilnīgāku priekšstatu par klienta plānotās darījumdarbības mērķi un būtību (piemēram, izpratni par klienta ienākumu avotu, par to, kādēļ sarežģītas vai neparastas vienošanās tomēr ir patiesas un likumīgas, vai par to, kādēļ papildu drošība var būt piemērota). Tomēr šāda cieša saziņa var arī novest pie interešu konfliktiem, ja klientu attiecību vadītājs pārāk satuvinās ar klientu, kas kaitētu uzņēmuma centieniem pārvaldīt finanšu noziegumu risku. Tādējādi būtu piemēroti arī veikt neatkarīgu riska novērtējuma pārraudzību, ko varētu īstenot, piemēram, atbilstības departaments un augstākā vadība.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

150. Turpmāk ir uzskaitīti EDD pasākumi, kas varētu būt piemēroti augsta riska situācijās.

- Plašākas informācijas (nekā tā, kādu apkopo standarta riska situācijās) par klientiem apkopšana un pārbaude, kā arī šīs informācijas pārskatīšana un atjaunināšana gan regulāri, gan klienta profila būtisku izmaiņu gadījumā. Uzņēmumiem pārskatīšana ir jāveic, ņemot vērā riska pakāpi, un jāpārskata augstāka riska klienti vismaz reizi gadā vai biežāk, ja to nosaka risks. Šīs procedūras var ietvert apmeklējumu reģistrēšanu klientu telpās (mājās vai birojā), tostarp izmaiņu reģistrēšanu klienta profilā vai citas informācijas reģistrēšanu, kura var ietekmēt riska novērtējumu, ko veic šādu apmeklējumu rezultātā.
- Ienākumu un līdzekļu izcelsmes noskaidrošana; ja risks ir sevišķi augsts un/vai ja uzņēmums apšaubā līdzekļu izcelsmes likumību, ienākumu un līdzekļu izcelsmes noskaidrošana var būt vienīgais adekvātais riska mazināšanas instruments. Līdzekļu vai ienākumu avotu var pārbaudīt, cita starpā atsaucoties uz:
 - i. nesenās algas lapas oriģinālu vai apliecinātu kopiju;
 - ii. rakstisku gada izpeļņas apliecinājumu, ko parakstījis darba devējs;
 - iii. piemēram, ieguldījumu vai uzņēmuma pārdošanas līguma oriģinālu vai apliecinātu kopiju;
 - iv. pārdošanas rakstisku apliecinājumu, ko parakstījis advokāts vai jurists;
 - v. testamenta vai testamenta apstiprinājuma oriģinālu vai apliecinātu kopiju;
 - vi. mantojuma rakstisku apliecinājumu, ko parakstījis advokāts, jurists, pilnvarotais vai izpildītājs;
 - vii. meklēšanu internetā, t. i., uzņēmumu reģistrā, lai pārlicinātos par uzņēmuma pārdošanu.
- Līdzekļu galamērķa noskaidrošana.

- Rūpīgākas pārbaudes un uzticamības pārbaudes veikšana attiecībā uz darījumu attiecībām nekā parasti veiktu tradicionālu finanšu pakalpojumu sniegšanas ietvaros, piemēram, privātklientu banku pakalpojumu vai ieguldījumu pārvaldības ietvaros.
- Neatkarīgas iekšējās pārskatīšanas veikšana un — attiecīgā gadījumā — augstākās vadības apstiprinājuma saņemšana par jauniem un jau esošiem klientiem, ņemot vērā riska pakāpi.
- Darījumu pastāvīga uzraudzība, ietverot — ja vajadzīgs — katra darījuma pārskatīšanu tā īstenošanas laikā, lai atklātu neparastas vai aizdomīgas darbības. Tas var ietvert pasākumus, lai noteiktu, vai kāds no turpmāk minētajiem elementiem ir pretrunā darījumdarbības riska profilam:
 - i. (skaidras naudas, ieguldījumu vai citu aktīvu) pārskaitījumi;
 - ii. naudas pārvedumu izmantošana;
 - iii. darbības būtiskas izmaiņas;
 - iv. darījumi, kuros iesaistītas jurisdikcijas, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku.

Uzraudzības pasākumi var ietvert robežvērtību izmantošanu un atbilstīgu pārskatīšanas procesu, kura ietvaros neparastas rīcības gadījumā (vai sasniedzot konkrētas robežvērtības) klientu attiecību vadītāji vai atbilstības departamenta darbinieki, vai augstākā vadība nekavējoties veic pārbaudi.

- Publisku paziņojumu un citu informācijas avotu uzraudzība, lai atklātu informāciju, kas saistīta ar klientiem vai to zināmajiem partneriem, uzņēmumiem, ar kuriem klienti ir saistīti, potenciālajiem uzņēmumu iegādes mērķiem vai trešo pušu saņēmējiem, kam klients veic maksājumus.
- Nodrošināšana, ka skaidru naudu vai citus taustāmus vērtīgus elementus (piemēram, ceļojuma čekus) apstrādā tikai bankas kasieri, bet nekādā gadījumā — klientu attiecību vadītāji.
- Nodrošināšana, ka uzņēmums ir pārliecināts, ka klients izmanto sarežģītas darījumdarbības struktūras, piemēram, trastus un privātas ieguldījumu instrumentsabiedrības, likumīgiem un pamatotiem mērķiem un ka ir skaidrība par galīgā faktiskā īpašnieka identitāti.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

151. Aktīvu pārvaldības kontekstā vienkāršota uzticamības pārbaude nav piemērota.

6. nodaļa. Nozaru pamatnostādnes tirdzniecības finansēšanas pakalpojumu sniedzējiem

152. Tirdzniecības finansēšanas nodrošināšana nozīmē maksājuma pārvaldību, lai sekmētu preču apriti (un pakalpojumu sniegšanu) vai nu iekšzemē, vai pārrobežās. Ja preces nosūta uz ārvalstīm, importētājs ir pakļauts riskam, ka preces neieradīsies, savukārt eksportētājam ir bažas par to, ka var netikt saņemts maksājums. Lai mazinātu šos riskus, daudzi tirdzniecības finansēšanas instrumenti paredz, ka darījumā ir jāiesaistās bankām.
153. Tirdzniecības finansēšanas nodrošināšana var notikt dažādos veidos. Turpmāk ir uzskaitīti piemēri.
- “Atvērta konta” darījumi: tie ir darījumi, kuru ietvaros pircējs veic maksājumu pēc preču saņemšanas. Tas ir biežāk sastopamais tirdzniecības finansēšanas veids, taču bankas, kas veic līdzekļu pārskaitījumu, nereti nebūs informētas par pamatā esošā darījuma tirdzniecības būtību. Lai uzzinātu, kā pārvaldīt ar šādiem darījumiem saistīto risku, bankām ir jāskata pamatnostādnes II sadaļā.
 - Dokumentāri akreditīvi: tie ir bankas izdoti finanšu instrumenti, kas garantē maksājumu nosauktajam saņēmējam (parasti eksportētājam) pēc konkrētu “atbilstības” dokumentu (piemēram, preču izsūtīšanas pierādījuma) uzrādīšanas, kā noteikts akreditīva noteikumos.
 - Dokumentāri iekasēšanas vekseli: tas ir process, kura ietvaros “iekasējošā” banka no preču importētāja iekasē maksājumu vai pieņemtu maksājuma uzdevumu, lai veiktu turpmāku maksājumu eksportētājam. Iekasējošā banka importētājam pretī nodod attiecīgo tirdzniecības dokumentāciju (ko tā saņēmusi no eksportētāja, parasti ar tā bankas starpniecību).
154. Citi tirdzniecības finansēšanas produkti, piemēram, akceptēti vekseļa kredīti vai strukturētā finansēšana, vai plašāka rīcība, piemēram, projekta finansēšana, nav šo nozaru darbības jomā. Bankām, kas piedāvā šos produktus, ir jāskata pamatnostādnes II sadaļā.
155. Tirdzniecības finansēšanas produktus var ļaunprātīgi izmantot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai. Piemēram, pircējs un pārdevējs var slepeni vienoties par nepareizas preču cenas, veida, kvalitātes vai daudzuma norādīšanu, lai no vienas valsts uz citu nosūtītu līdzekļus vai vērtības.
156. Starptautiskā Tirdzniecības palāta (ICC) ir izstrādājusi standartus, kas reglamentē akreditīvu un iekasēšanas vekseļu izmantošanu, taču šie standarti neietver ar finanšu noziegumiem saistītos jautājumus³². Bankām jāņem vērā, ka šie standarti nav juridiski saistoši un ka to piemērošana nenozīmē, ka bankām nav jāievēro savi juridiskie un regulatīvie AML/CFT pienākumi.

³² Vienota pieeja un prakse attiecībā uz dokumentāriem akreditīviem (*Uniform Customs and Practice for Documentary Credits*) (UCP 600) akreditīviem un Vienoti iekasēšanas noteikumi (*Uniform Rules for Collections*) (URC 522) iekasēšanas vekseliem.

157. Kopā ar šo pamatnostādņu II sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem šīs nozares uzņēmumiem ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie. Šajā saistībā var izskatīt arī nozaru pamatnostādnes III sadaļas 1. nodaļā.

Riska faktori

158. Bankas, kas ir iesaistītas tirdzniecības finansēšanas darījumos, nereti var piekļūt tikai daļējai informācijai par darījumu un iesaistītajām pusēm. Tirdzniecības dokumentācija var būt dažāda, un bankām var nebūt specializētu zināšanu par to saņemtajiem dažādajiem tirdzniecības dokumentācijas veidiem. Tas var apgrūtināt *ML/TF* riska apzināšanu un novērtēšanu.

159. Tomēr bankām ir saprātīgi un profesionāli jāizvērtē, kādā mērā to rīcībā esošā informācija un dokumentācija varētu radīt bažas vai aizdomas par *ML/TF*.

160. Ciktāl iespējams, bankām ir jāizskata turpmāk izklāstītie riska faktori.

Darījumu riska faktori

161. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Darījums ir neparasti liels, ņemot vērā to, kas ir zināms par klienta iepriekšējām tirdzniecības darbībām.
- Darījums ir ārkārtīgi strukturēts, sadrumstalots vai sarežģīts, un tajā ir iesaistītas vairākas puses, lai gan tam nav acīmredzama likumīga pamatojuma.
- Situācijās, kad tiek sagaidīti dokumentu oriģināli, bez pamatota skaidrojuma izmanto dokumentu kopijas.
- Dokumentācijā vērojamas būtiskas nesakritības, piemēram, starp preču aprakstiem galvenajos dokumentos (t. i., rēķinos un pārvadājuma dokumentos) un faktiski nosūtītajām precēm (ciktāl tas ir zināms).
- Preču veids, daudzums un vērtība neatbilst bankas rīcībā esošajai informācijai par pircēja darījumdarbību.
- Darījumā iesaistītās preces ir saistītas ar augstāku risku nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas kontekstā, piemēram, dažas plaša patēriņa preces, kuru cenas var būtiski svārstīties, kā rezultātā ir grūti atklāt fiktīvas cenas.
- Darījumā iesaistītajām precēm ir vajadzīga eksporta atļauja.
- Tirdzniecības dokumentācija neatbilst piemērojamiem tiesību aktiem vai standartiem.
- Balstoties uz bankas zināšanām par konkrētajām precēm un tirdzniecību, vienības cena šķiet neparasta.
- Darījums ir neparasts, piemēram, bez skaidra pamatojuma akreditīvos regulāri ievieš izmaiņas vai bez acīmredzama komerciāla iemesla preces nosūta cauri citai jurisdikcijai.

162. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Neatkarīgi pārbaudītāji ir pārbaudījuši preču kvalitāti un daudzumu.
- Darījumos ir iesaistīti ilgstoši partneri, par kuriem ir pierādījumi par savstarpējiem darījumiem un kuriem iepriekš veikta uzticamības pārbaude.

Klientu riska faktori

163. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Darījums un/vai iesaistītās puses neatbilst bankas rīcībā esošajai informācijai par klienta iepriekšējām darbībām vai darījumdarbību (piemēram, nosūtītās preces vai sūtījuma apjoms neatbilst informācijai par importētāja vai eksportētāja darījumdarbību).
- Ir aspekti, kas liecina, ka pircējs un pārdevējs, iespējams, slepeni vienojas, piemēram:
 - i. pircēju un pārdevēju kontrolē tā pati persona;
 - ii. darījumā iesaistītajiem uzņēmumiem ir vienāda adrese, tiek norādīta tikai reģistrētā aģenta adrese, vai pastāv citas adreses neatbilstības;
 - iii. pircējs vēlas vai ir gatavs akceptēt vai neņemt vērā dokumentācijas neatbilstības.
- Klients nespēj vai nevēlas iesniegt attiecīgo dokumentāciju, lai apliecinātu darījumu.
- Pircējs izmanto aģentus vai trešās puses.

164. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Klients ir jau esošs klients, kura darījumdarbība ir bankai labi zināma, un darījums atbilst darījumdarbībai.
- Klients ir kotēts biržas sarakstā saskaņā ar informācijas atklāšanas prasībām, kas līdzīgas ES prasībām.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

165. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Ar darījumu saistītajās valstīs (arī valstī, kas ir preču izcelsmes valsts, preču galamērķa valsts vai preču tranzīvalsts, vai valstīs, kurās atrodas darījuma puses) ir ieviesti valūtas maiņas kontroles pasākumi. Tas palielina risku, ka darījuma patiesais mērķis ir eksportēt valūtu pretrunā vietējiem tiesību aktiem.
- Ar darījumu saistītajā valstī ir augstāks predikatīvu noziedzīgu nodarījumu (piemēram, saistībā ar narkotiku tirdzniecību, kontrabandu vai viltojumiem) līmenis vai brīvās tirdzniecības zonas.

166. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Tirdzniecība notiek ES/EEZ robežās.

- Ar darījumu saistītajām valstīm ir *AML/CFT* režīms, kas nav elastīgāks par Direktīvā (ES) 2015/849 noteikto, un tās ir saistītas ar zemu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni.

Pasākumi

167. Bankām ir jāveic *CDD* attiecībā uz rīkojuma izdevēju pusi. Praksē lielākā daļa banku pieņems rīkojumus tikai no esošiem klientiem, un bankas plašākas darījumu attiecības ar klientu var palīdzēt veikt uzticamības pārbaudi.
168. Ja banka klientam sniedz tirdzniecības finansēšanas pakalpojumus, tai sava *CDD* procesa ietvaros ir jāīsteno darbības nolūkā izprast sava klienta darījumdarbību. Piemēram, banka varētu apkopot tādu informāciju kā valstis, ar kurām klients veic tirdzniecību, kādi tirdzniecības ceļi tiek izmantoti, kādas preces tiek tirgotas, ar ko klientam ir darījumi (pircēji, piegādātāji utt.), vai klients izmanto aģentus vai trešās puses, un, ja jā, kur tie atrodas. Tam ir bankām jāpalīdz izprast klientu un atklāt neparastus vai aizdomīgus darījumus.
169. Ja banka ir korespondentbanka, tai ir jāpiemēro *CDD* pasākumi attiecībā uz respondentbanku. Korespondentbankām ir jāievēro pamatnostādnes par korespondentbanku darbībām III sadaļas 1. nodaļā.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

170. Augstāka riska situācijās bankām ir jāpiemēro *EDD*. Šajā saistībā bankām ir jāizsver, vai būtu piemēroti veikt rūpīgāku uzticamības pārbaudi par pašu darījumu un par citām darījuma pusēm (arī tām, kas nav klienti).
171. Citu darījuma pušu pārbaudes var ietvert:
- pasākumus, lai labāk izprastu citu darījuma pušu īpašumtiesības un pamatinformāciju, it sevišķi, ja tās atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, vai ja tās rīkojas ar augsta riska precēm. tas var ietvert informācijas meklēšanu uzņēmumu reģistros un trešo pušu informācijas avotos, kā arī publiskos interneta avotos;
 - plašākas informācijas apkopošanu par iesaistīto pušu finansiālo situāciju.
172. Darījumu pārbaudes var ietvert:
- trešo pušu vai publisku datu avotu, piemēram, Starptautiskā Jurniecības biroja informācijas, izmantošanu (lai uzietu brīdinājumu paziņojumus, kravaszīmes, nosūtīšanas un cenošanas pārbaudes) vai kuģniecības sabiedrību konteineru bezmaksas izsekošanas pakalpojuma izmantošanu, lai pārbaudītu sniegto informāciju un to, vai darījuma mērķis ir likumīgs;
 - profesionālu izvērtējumu par to, vai preču cenas šķiet komerciāli jēgpilnas, it sevišķi saistībā ar tādām tirgotām plaša patēriņa precēm, par kurām ir pieejama uzticama un atjaunināta cenu informācija;
 - pārbaudes, vai nosūtīto preču svars un apjoms atbilst nosūtīšanas metodei.

173. Tā kā akreditīvi un iekasēšanas vekseļi parasti ir papīra formātā un tā kā tiem parasti pievieno ar tirdzniecību saistītus dokumentus (piemēram, rēķinus, kravazīmes un manifestus), darījumu automatizēta uzraudzība var nebūt iespējama. Bankai, kas apstrādā darījumu, ir jānovērtē šo dokumentu atbilstība tirdzniecības darījuma noteikumiem un jāprasa darbiniekiem profesionāli izskatīt un izvērtēt situāciju, lai secinātu, vai ir kādas neparastas iezīmes, kuru dēļ būtu jāpiemēro *EDD* pasākumi vai kuras izraisa aizdomas par *ML/TF*³³.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

174. Pārbaudes, ko bankas regulāri veic, lai atklātu krāpšanu un nodrošinātu darījuma atbilstību Starptautiskās Tirdzniecības palātas standartiem, nozīmē, ka praksē tās pat zema riska situācijās nepiemēros *SDD* pasākumus.

³³ Bankas regulāri pārbauda dokumentus, lai atklātu mēģinājumus apkrāpt banku vai tās klientus. Šādas pārbaudes ir bankas, kas piedāvā tirdzniecības finansēšanu, sniegtā pakalpojuma svarīga daļa. Bankas, iespējams, var izmantot šos esošos kontroles pasākumus, lai pildītu savus *AML/CFT* pienākumus.

7. nodaļa. Nozaru pamatnostādnes dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām

175. Dzīvības apdrošināšanas produkti ir izstrādāti polises turētāja finansiālai aizsardzībai pret nenoteikta nākotnes notikuma, piemēram, pret nāves gadījuma, slimības vai “izdzīvošanas” uzkrājumu pensijas gados (ilgdzīvošanas risks), risku. Aizsardzību nodrošina apdrošinātājs, kas apkopo finanšu riskus, kādiem ir pakļauti daudzi dažādie polises turētāji. Dzīvības apdrošināšanas produktus var arī iegādāties kā ieguldījumu produktus vai pensijas vajadzībām.
176. Dzīvības apdrošināšanas produktus ar dažādu piegādes kanālu starpniecību nodrošina klientiem, kas var būt fiziskas personas, juridiskas personas vai juridiski veidojumi. Līguma saņēmējs var būt polises turētājs vai iecelta vai norādīta trešā persona; termiņa laikā saņēmējs var mainīties, un sākotnējais saņēmējs var tā arī neko nekad nesaņemt.
177. Lielākā daļa dzīvības apdrošināšanas produktu ir izstrādāti ilgtermiņam, un dažus izmaksā tikai tad, ja ir iestājies pārbaudāms apstāklis, piemēram, nāves gadījums vai pensionēšanās. Tas nozīmē, ka daudzi dzīvības apdrošināšanas produkti nav pietiekami elastīgi, lai būtu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas veicēju pirmā izvēle. Tomēr — tāpat kā citu finanšu pakalpojumu produktu gadījumā — pastāv risks, ka līdzekļi, ko izmanto dzīvības apdrošināšanas iegādei, ir iegūti noziedzīgā ceļā.
178. Kopā ar šo pamatnostādņu II sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem šīs nozares uzņēmumiem ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie. Šajā saistībā var izskatīt arī nozaru pamatnostādnes III sadaļas 5. un 9. nodaļā. Ja izmanto starpniekus, jāizskata piegādes kanālu riska faktori, kas izklāstīti II sadaļas 32. un 33. punktā.
179. Šīs pamatnostādnes var noderēt arī starpniekiem.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

180. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Maksājumu elastība, piemēram, produkts pieļauj:
 - i. neidentificētu trešo pušu maksājumus;
 - ii. lielas vērtības vai neierobežotas vērtības prēmijas maksājumus, pārmaksas vai lielu apjomu zemākas vērtības iemaksu maksājumu;
 - iii. skaidras naudas maksājumus.
- Viegla piekļuve uzkrātajiem līdzekļiem, piemēram, produkts pieļauj daļēju izņemšanu vai pirmstermiņa izbeigšanu jebkurā laikā, piemērojot tikai nelielas maksas vai komisijas.
- Tirgojamība, piemēram, produktu var:

- i. pārdot sekundārā tirgū;
- ii. izmantot kā aizdevuma nodrošinājumu.

- Anonimitāte, piemēram, produkts atvieglo vai pieļauj klienta anonimitāti.

181. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos. Produkts:

- tiek izmaksāts tikai iepriekš noteikta apstākļa iestāšanās gadījumā, piemēram, nāves gadījumā vai konkrētā datumā, kā, piemēram, kredīta dzīvības apdrošināšanas polises, kas aptver patēriņa un hipotēkas aizdevumus un tiek izmaksātas tikai apdrošinātās personas nāves gadījumā;
- ir bez atpirkšanas vērtības;
- ir bez ieguldījuma elementa;
- ir bez trešās puses maksājuma iespējas;
- paredz kopējā ieguldījuma zemas vērtības ierobežojumu;
- ir dzīvības apdrošināšanas polise ar mazu iemaksu;
- pieļauj tikai mazas vērtības regulārus iemaksu maksājumus, nepieļaujot, piemēram, pārmaksu;
- ir pieejams tikai ar darba devēju starpniecību, kā, piemēram, pensija, pensiju fonds vai līdzīga shēma, kas nodrošina pensijas pabalstus darbiniekiem, ja iemaksas tiek veiktas no algu izmaksām un ja shēmas noteikumi neatļauj cedēt biedra līdzdalības daļu shēmā;
- nav atpērkams īstermiņā vai vidējā termiņā, kā tas ir pensiju shēmas gadījumā, kas neparedz pirmstermiņa izbeigšanu;
- nav izmantojams kā nodrošinājums;
- nepieļauj skaidras naudas maksājumus;
- paredz nosacījumus, kas ir jāizpilda, lai iegūtu nodokļu atvieglojumus.

Klienta un saņēmēja riska faktori

182. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Klienta būtība, piemēram:
 - i. juridiskas personas, kuru struktūra apgrūtina faktiskā īpašnieka identificēšanu;
 - ii. klients vai klienta faktiskais īpašnieks ir *PEP*;
 - iii. polises saņēmējs vai šā saņēmēja faktiskais īpašnieks ir *PEP*;
 - iv. klienta vecums ir neparasts, ņemot vērā pieprasīto produktu (piemēram, klients ir ļoti jauns vai ļoti vecs);

- v. līgums neatbilst klienta ienākumiem;
 - vi. klienta profesija vai darbības tiek uzskatītas par tādām, kas it sevišķi varētu būt saistītas ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, piemēram, tādēļ, ka par tām ir zināms, ka tās ir lielā mērā saistītas ar skaidru naudu vai pakļautas augstam korupcijas riskam;
 - vii. līgumu paraksta “kontrolējoša struktūra”, piemēram, fiduciārs uzņēmums, kas rīkojas klienta vārdā;
 - viii. polises turētājs un/vai līguma saņēmējs ir uzņēmumi, kam ir nominālie akcionāri un/vai uzrādītāja akcijas.
- Klienta rīcība:
 - i. saistībā ar līgumu, piemēram:
 - a. klients līgumu regulāri nodod citam apdrošinātājam;
 - b. regulāras izbeigšanas bez paskaidrojuma, it sevišķi, ja atmaksu veic uz dažādiem bankas kontiem;
 - c. klients regulāri vai negaidīti izmanto “brīvā uzteikuma” noteikumus / “uzteikuma” periodus, it sevišķi, ja atmaksu veic šķietami nesaistītai trešai pusei³⁴
 - d. klients, pirms termiņa izbeidzot produktu, saskaras ar augstām izmaksām;
 - e. klients līgumu nodod šķietami nesaistītai trešai pusei;
 - f. klienta prasība izmainīt vai palielināt apdrošināto summu un/vai iemaksas maksājumu ir neparasta vai pārmērīga;
 - ii. saistībā ar saņēmēju, piemēram:
 - a. apdrošinātājs uzzina par saņēmēja maiņu tikai pēc prasības iesniegšanas;
 - b. klients izmaina saņēmēja klauzulu un ieceļ šķietami nesaistītu trešo pusi;
 - c. apdrošinātājs, klients, faktiskais īpašnieks, saņēmējs vai saņēmēja faktiskais īpašnieks atrodas dažādās jurisdikcijās;
 - iii. saistībā ar maksājumiem, piemēram:
 - a. klients izmanto neparastas maksāšanas metodes, piemēram, skaidru naudu vai

³⁴ “Brīvā uzteikuma” noteikums ir līguma noteikums, ko nereti paredz vietējie tiesību akti un kas ļauj polises īpašniekam vai dzīvības apdrošināšanas vai mūža rentes līguma maksājumu saņēmējam konkrētu skaitu dienu izskatīt līgumu un atsaukt to, saņemot pilnu atmaksu.

strukturētus monetāros instrumentus, vai cita veida maksāšanas instrumentus, kas atbalsta anonimitāti;

- b. maksājumi no dažādiem bankas kontiem, nesniedzot paskaidrojumu;
- c. maksājumi no bankām, kas neveic uzņēmējdarbību klienta dzīvesvietas valstī;
- d. klients regulāri veic lielas pārmaksas, lai gan tas netika prognozēts;
- e. maksājumi tiek saņemti no nesaistītām trešām pusēm;
- f. papildinoša iemaksa pensijas plānā neilgi pirms pensionēšanās datuma.

183. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

Uzņēmumam piederošas dzīvības apdrošināšanas gadījumā klients:

- ir kredītiestāde vai finanšu iestāde, uz kuru attiecas prasības novērst nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un teroristu finansēšanu un kuras atbilstība šīm prasībām tiek uzraudzīta saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849;
- ir biržā kotēts publiskā sektora uzņēmums, uz kuru attiecas regulatīvās informācijas izpaušanas prasības (tās paredz vai nu biržas noteikumi, vai tiesību akti, vai piemērojami līdzekļi), kas paredz prasību nodrošināt faktisko īpašumtiesību pietiekamu pārredzamību, vai ir šāda uzņēmuma meitasuzņēmums, kurā tam pieder lielākā kapitāla daļa;
- ir valsts pārvaldes iestāde vai valsts sektora uzņēmums no EEZ jurisdikcijas.

Piegādes kanālu riska faktori

184. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Pārdošana bez tiešas saskares, piemēram, tiešsaistē, pa pastu vai pa tālruni, bez konkrētām drošības garantijām, piemēram, elektroniskajiem parakstiem vai elektroniskajām identifikācijas apliecībām, kas atbilst Regulai (ES) Nr. 910/2014.
- Garas starpnieku ķēdes.
- Starpnieks, ko izmanto neparastos apstākļos (piemēram, nepaskaidrots ģeogrāfiskais attālums).

185. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Starpnieki ir apdrošinātājam labi zināmi, un apdrošinātājs ir pārliecināts, ka starpnieks piemēro CDD pasākumus, kas ir samērīgi ar attiecībām saistītajam riskam un atbilst Direktīvas (ES) 2015/849 prasībām.
- Produkts ir pieejams tikai darbiniekiem konkrētos uzņēmumos, kam ir līgums ar apdrošinātāju par dzīvības apdrošināšanas pakalpojuma sniegšanu uzņēmuma darbiniekiem, piemēram, pabalstu komplekta ietvaros.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

186. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Apdrošinātājs, klients, faktiskais īpašnieks, saņēmējs vai saņēmēja faktiskais īpašnieks atrodas jurisdikcijās vai ir saistīti ar jurisdikcijām, kas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām bez efektīvas *AML/CFT* uzraudzības.
- Iemaksas veic no kontiem finanšu iestādēs, kuras veic uzņēmējdarbību jurisdikcijās, kas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām bez efektīvas *AML/CFT* uzraudzības.
- Starpnieks atrodas jurisdikcijās vai ir saistīts ar jurisdikcijām, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām bez efektīvas *AML/CFT* uzraudzības.

187. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Ticami avoti, piemēram, savstarpēji novērtējumi vai detalizēti novērtējuma ziņojumi, ir atzinuši, ka valstīs ir efektīvas *AML/CFT* sistēmas.
- Ticami avoti ir atzinuši, ka valstīs ir zems korupcijas vai citu noziedzīgu darbību līmenis.

Pasākumi

188. Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 5. punktā ir noteikts, ka saistībā ar dzīvības apdrošināšanām uzņēmumiem ir jāpiemēro *CDD* pasākumi ne tikai klientam un faktiskajam īpašniekam, bet arī saņēmējiem (tiklīdz tie ir identificēti vai norādīti). Tas nozīmē, ka uzņēmumiem ir:

- jāuzzina saņēmēja vārds, uzvārds /nosaukums, ja kā saņēmējs ir norādīta fiziska vai juridiska persona vai veidojums; vai
- jāapkopo pietiekama informācija, lai pārlicinātos, ka izmaksāšanas laikā ir iespējams noskaidrot saņēmēju identitātes, ja saņēmēji ir saņēmēju kategorija vai ja tos nosaka konkrētas iezīmes; piemēram, ja saņēmējs ir “mani gaidāmie mazbērni”, apdrošinātājs varētu apkopot informāciju par polises turētāja bērniem.

189. Uzņēmumiem ir jāpārbauda saņēmēju identitātes ne vēlāk kā izmaksas laikā.

190. Ja uzņēmums ir informēts, ka dzīvības apdrošināšana ir nodota trešai pusei, kas saņems polises vērtību, apdrošinātājam ir jāidentificē faktiskais īpašnieks nodošanas laikā.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

191. Turpmāk ir uzskaitīti *EDD* pasākumi, kas varētu būt piemēroti augsta riska situācijā.

- Ja klients izmanto “brīvā uzteikuma” /“uzteikuma” periodu, iemaksa ir jāatmaksā tajā klienta bankas kontā, no kura līdzekļi tika samaksāti. Uzņēmumiem pirms atmaksas

veikšanas ir jāpārlicinās, ka ir pārbaudījuši klienta identitāti saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantu, it sevišķi, ja iemaksa ir liela vai ja apstākļi ir kā citādi uzskatāmi par neparastiem. Uzņēmumiem ir arī jāizskata, vai atcelšana rada pamatu aizdomām par darījumu un vai būtu atbilstīgi iesniegt aizdomīgas darbības ziņojumu.

- Var īstenot papildu darbības, lai padziļinātu uzņēmuma zināšanas par klientu, faktisko īpašnieku, saņēmēju vai saņēmēja faktisko īpašnieku, kā arī trešās puses maksātājiem un maksājumu saņēmējiem. Piemēram:
 - i. neizmantojot Direktīvas (ES) 2015/849 14. panta 2. punktā paredzēto izņēmumu, kas nosaka atbrīvojumu no iepriekšējās *CDD*;
 - ii. pārbaudot citu attiecīgo pušu, tostarp trešo pušu maksātāju un maksājumu saņēmēju, identitāti pirms darījumu attiecību uzsākšanas;
 - iii. apkopojot papildu informāciju, lai noskaidrotu darījumu attiecību plānoto būtību;
 - iv. apkopojot papildu informāciju par klientu un regulārāk atjauninot klienta un faktiskā īpašnieka identifikācijas datus;
 - v. ja maksātājs nav klients — noskaidrojot šā apstākļa iemeslu;
 - vi. pārbaudot identitātes vairākos uzticamos un neatkarīgos avotos;
 - vii. noskaidrojot klienta ienākumu avotu un līdzekļu izcelsmi, piemēram, informāciju par nodarbinātību un algu, mantojumu vai laulības šķiršanas izlīgumu;
 - viii. ja tas ir iespējams — identificējot saņēmēju darījumu attiecību sākumā, nevis sagaidot saņēmēja identificēšanu vai norādīšanu, turklāt paturot prātā, ka polises periodā saņēmējs var mainīties;
 - ix. identificējot un pārbaudot saņēmēja faktiskā īpašnieka identitāti;
 - x. saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 20. un 21. pantu — īstenojot pasākumus, lai noteiktu, vai klients ir *PEP*, un īstenojot pamatotus pasākumus, lai noteiktu, vai saņēmējs vai saņēmēja faktiskais īpašnieks ir *PEP* polises pilnīgas vai daļējas nodošanas laikā vai, vēlākais, izmaksas laikā;
 - xi. pieprasot, lai pirmais maksājums tiktu veikts caur klienta kontu bankā, kam tiek piemēroti *CDD* standarti, kuri nav elastīgāki par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajiem standartiem.

192. Direktīvas (ES) 2015/849 20. pantā ir noteikts, ka, ja ar *PEP* attiecībām saistītais risks ir augsts, uzņēmumiem ir ne tikai jāpiemēro *CDD* pasākumi saskaņā ar direktīvas 13. pantu, bet arī jāinformē augstākā vadība pirms polises izmaksāšanas, lai augstākā vadība varētu gūt informētu priekšstatu par *ML/TF* risku, kas saistīts ar šo situāciju, un izlemt par

piemērotākajiem pasākumiem šā riska mazināšanai; turklāt uzņēmumiem ir par šīm darbību attiecībām jāveic neierobežota *EDD*.

193. Var būt nepieciešama regulārāka un padziļinātāka darbību uzraudzība (vajadzības gadījumā arī noskaidrojot līdzekļu izcelsmi).

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

194. Šādi pasākumi varētu atbilst dažām no *CDD* prasībām zema riska situācijās (ciktāl to atļauj valsts tiesību akti):

- uzņēmumi, iespējams, var pieņemt, ka klienta identitātes pārbaude ir veikta, balstoties uz maksājumu, kas veikts no konta, par kuru uzņēmums ir pārliecināts, ka tas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā EEZ kredītiestādē;
- uzņēmumi, iespējams, var pieņemt, ka līguma saņēmēja identitātes pārbaude ir veikta, balstoties uz maksājumu, kas veikts uz kontu, kurš uz saņēmēja vārda atvērts regulētā EEZ kredītiestādē.

8. nodaļa. Nozaru pamatnostādnes ieguldījumu brokeru sabiedrībām

195. Ieguldījumu pārvaldība ir ieguldītāja aktīvu pārvaldība, lai sasniegtu konkrētus ieguldījumu mērķus. Šāda pārvaldība ietver gan diskrecionāru ieguldījumu pārvaldību, kuras ietvaros ieguldījumu vadītāji pieņem ieguldījumu lēmumus savu klientu vārdā, gan konsultatīvu ieguldījumu pārvaldību, kuras ietvaros ieguldījumu vadītāji konsultē savus klientus par ieguldījumu veikšanu, bet neizpilda darījumus savu klientu vārdā.

196. Ieguldījumu vadītājiem parasti ir ierobežots skaits privātu vai institucionālu klientu, no kuriem daudzi ir turīgi, piemēram, finansiāli nodrošinātas privātpersonas, trasti, uzņēmumi, valdības aģentūras un citas ieguldījumu instrumentsabiedrības. Klientu līdzekļus parasti pārvalda vietēja turētājbanka, nevis ieguldījumu vadītājs. Tādēļ ar ieguldījumu pārvaldību saistīto *ML/TF* risku galvenokārt nosaka risks, kas saistīts ar klientu veidu, kādu apkalpo ieguldījumu vadītāji.

197. Kopā ar šo pamatnostādņu II sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem šīs nozares uzņēmumiem ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie. Šajā saistībā var izskatīt arī nozaru pamatnostādnes III sadaļas 5. nodaļā.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu vai darījumu riska faktori

198. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Neparasti lieli darījumi.
- Iespējami trešās puses maksājumi.
- Parakstīšanai izmanto produktu vai pakalpojumu, kam pēc tam ātri izmanto atpirkšanas iespējas ar ieguldījumu vadītāja minimālu iesaisti.

Klientu riska faktori

199. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Klienta rīcība, piemēram:
 - i. ieguldījuma pamatojumam trūkst acīmredzama ekonomiska mērķa;
 - ii. klients bez skaidra pamatojuma prasa atkārtoti iegādāties vai atpirkt ilgtermiņa ieguldījumu īsu laiku pēc sākotnējā ieguldījuma veikšanas vai pirms izmaksas datuma, it sevišķi, ja rezultātā rodas finansiāli zaudējumi vai jāsedz augstas darījumu komisijas;

- iii. klients īsā laikposmā pieprasa vairākkārt iegādāties un pārdot akcijas bez acīmredzamas stratēģijas vai ekonomiska pamatojuma;
 - iv. nevēlēšanās sniegt *CDD* informāciju par klientu un faktisko īpašnieku;
 - v. regulāras izmaiņas *CDD* informācijā vai maksājumu informācijā;
 - vi. klients pārskaita vairāk līdzekļu, nekā vajadzīgs ieguldījumam, un prasa atmaksāt pārpalikumu;
 - vii. apstākļi, kādos klients izmanto “uzteikuma” periodu, rada aizdomas;
 - viii. bez iepriekšēja paziņojuma tiek izmantoti vairāki konti, it sevišķi, ja šie konti ir vairākās vai augsta riska jurisdikcijās;
 - ix. klients vēlas, lai attiecību struktūra ļautu vairākās jurisdikcijās izmantot vairākas puses, piemēram, nominālos uzņēmumus, it sevišķi, ja šīs jurisdikcijas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku.
- Klienta būtība, piemēram:
 - i. klients ir uzņēmums vai trasts, kas veic uzņēmējdarbību jurisdikcijā, kura saistīta ar augstāku *ML/TF* risku (uzņēmumiem ir īpaša uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, kas efektīvi neievēro starptautiskos nodokļu pārredzamības standartus);
 - ii. klients ir ieguldījumu instrumentsabiedrība, kas saviem klientiem veic ierobežotu vai neveic uzticamības pārbaudi;
 - iii. klients ir neregulēta trešās puses ieguldījumu instrumentsabiedrība;
 - iv. klienta īpašumtiesību un kontroles struktūra ir neskaidra;
 - v. klients vai faktiskais īpašnieks ir *PEP* vai ir citā ietekmīgā amatā, kas tam varētu ļaut ļaunprātīgi izmantot amatu personīga labuma gūšanai;
 - vi. klients ir neregulēts nominālais uzņēmums ar nezināmiem akcionāriem.
 - Klienta darījumdarbība, piemēram, klienta līdzekļi nāk no darījumdarbībām nozarēs, kuras saistītas ar augstu finanšu noziegumu risku.

200. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Klients ir institucionāls ieguldītājs, kura statusu ir pārbaudījusi EEZ valdības aģentūra, piemēram, valdības apstiprināta pensiju shēma.
- Klients ir valdības struktūra no EEZ jurisdikcijas.
- Klients ir finanšu iestāde no EEZ jurisdikcijas.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

201. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Ieguldītājs vai turētājbanka atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.

- Līdzekļi nāk no jurisdikcijas, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.

Pasākumi

202. Ieguldījumu vadītājiem parasti ir jāgūst laba izpratne par saviem klientiem, lai palīdzētu tiem noteikt piemērotus ieguldījumu portfeļus. Apkopotā informācija būs līdzīga informācijai, kādu uzņēmumi apkopo *AML/CFT* vajadzībām.
203. Uzņēmumiem augstāka riska situācijās ir jāievēro II sadaļā izklāstītās *EDD* pamatnostādnes. Turklāt, ja ar darījumu attiecībām saistītais risks ir augsts, uzņēmumiem ir:
- jāidentificē un — vajadzības gadījumā — jāpārbauda uzņēmuma klienta pakārtoto ieguldītāju identitāte, ja klients ir neregulēta trešās puses ieguldījumu instrumentsabiedrība;
 - jāizprot iemesli, kādēļ veikti maksājumi vai pārskaitījumi no nepārbaudītas trešās puses vai nepārbaudītai trešai pusei.
204. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, ieguldījumu vadītāji var zema riska situācijās piemērot II sadaļā izklāstītās *SDD* pamatnostādnes.

9. nodaļa. Nozaru pamatnostādnes ieguldījumu fondu nodrošinātājiem

205. Ieguldījumu fondu nodrošināšanā var būt iesaistītas vairākas puses: fonda pārvaldnieks, ieceltie konsultanti, turētājbanka un apakšturētājbankas, reģistratori un — dažos gadījumos — galvenie brokeri. Tāpat šo fondu pakalpojumu sniegšanā var būt iesaistītas vairākas puses, piemēram, saistītie aģenti, konsultatīvie un diskrecionārie mantas pārvaldītāji, platformas pakalpojumu sniedzēji un neatkarīgi finanšu konsultanti.

206. Fondu pakalpojumu sniegšanas procesā iesaistīto pušu veids un skaits ir atkarīgs no fonda būtības un var ietekmēt to, cik daudz fonds zina par saviem klientiem un ieguldītājiem. Fonds vai, ja fonds pats nav atbildīgais subjekts, fonda pārvaldnieks ir atbildīgs par *AML/CFT* pienākumu izpildi, lai gan fonda *CDD* pienākumu aspektus var īstenot viena vai vairākas citas puses, ievērojot konkrētus nosacījumus.

207. Personas vai struktūras var izmantot ieguldījumu fondus *ML/TF* mērķiem.

- Privātklientu fondu pakalpojumus nereti sniedz bez tiešas saskares; piekļuve šādiem fondiem bieži ir vienkārša un samērā viegli iegūstama, un šādu fondu turēšanā esošos līdzekļus var savstarpēji pārskaitīt dažādām pusēm.
- Alternatīviem ieguldījumu fondiem, piemēram, riska ieguldījumu fondiem, nekustamā īpašuma un privātā pašu kapitāla fondiem, parasti ir mazāks skaits ieguldītāju, kas var būt privātpersonas, kā arī institucionālie ieguldītāji (pensiju fondi, fondu fondi). Fondi, kas ir paredzēti ierobežotam skaitam finansiāli nodrošinātu privātpersonu vai ģimenes privāto ieguldījumu pārvaldībai, var būt saistīti ar augstāku ļaunprātīgas izmantošanas risku *ML/TF* nolūkos nekā privātklientu fondi, jo šiem ieguldītājiem ir lielāka iespēja kontrolēt fonda aktīvus. Ja ieguldītāji kontrolē aktīvus, šādi fondi ir individuālo aktīvu turētājas sabiedrības, kas Direktīvas (ES) 2015/849 III sadaļā ir minētas kā faktors, kas var liecināt par augstāku risku.
- Neraugoties uz to, ka ieguldījums nereti ir vidēja termiņa vai ilgtermiņa, kas var palīdzēt ierobežot šo produktu pievilcību nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai, šis produkts vienalga var interesēt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizētājus, jo spēj radīt izaugsmi un ienākumus.

208. Šī nodaļa ir paredzēta:

- a. ieguldījumu fondu pārvaldniekiem, kas īsteno Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteiktās darbības; un
- b. ieguldījumu fondiem, kas savas akcijas vai daļas tirgo paši saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 2. punkta d) apakšpunktu.

Citām fonda pakalpojumu sniegšanā vai izplatīšanā iesaistītajām pusēm, piemēram, starpniekiem, var būt prasība ievērot pašām savus CDD pienākumus, un tādēļ tām ir jāskata šo pamatnostādņu attiecīgās nodaļas.

209. Uz fondiem un fondu pārvaldniekiem var attiekties arī nozaru pamatnostādnes III sadaļas 1., 7. un 8. nodaļā.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu vai darījumu riska faktori

210. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt ar fondu saistītā riska paaugstināšanos.

- Fonds ir paredzēts ierobežotam skaitam privātpersonu vai ģimenes privāto ieguldījumu pārvaldībai piemēram, tas ir privāts fonds vai individuālā ieguldītāja fonds.
- Fondā ir iespējams parakstīties un pēc tam ātri atpirkt ieguldījumu, ieguldītājam nesaskaroties ar lielām administratīvajām izmaksām.
- Fonda daļas vai akcijas var pārdot, darījuma brīdī neinformējot fondu vai fonda pārvaldnieku, un rezultātā informācija par ieguldītāju ir pie vairākiem subjektiem (kā tas ir termiņa fondu gadījumā, kurus pārdod sekundārajos tirgos).

211. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt ar parakstīšanu saistītā riska paaugstināšanos.

- Parakstīšanā ir iesaistīti konti vai trešās puses vairākās jurisdikcijās, it sevišķi, ja šīs jurisdikcijas ir saistītas ar augstu *ML/TF* risku, kā noteikts pamatnostādņu II sadaļas 22.–27. punktā.
- Parakstīšanā ir iesaistīti trešās puses abonenti vai maksājumu saņēmēji, it sevišķi, ja tas ir noticis negaidīti.

212. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt ar fondu saistītā riska pazemināšanos.

- Nav atļauti trešo pušu maksājumi.
- Fonds ir pieejams tikai maza mēroga ieguldītājiem, un ieguldījumiem ir noteikts ierobežojums.

Klientu riska faktori

213. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Klienta rīcība ir neparasta, piemēram:
 - i. ieguldījuma pamatojumam nav acīmredzamas stratēģijas un ekonomiska mērķa, vai arī klients veic ieguldījumus, kas neatbilst klienta vispārējai finansiālajai situācijai, ja fondam vai fonda pārvaldniekam šī situācija ir zināma;

- ii. klients bez skaidra pamatojuma prasa iegādāties atkārtoti vai atpirkt ieguldījumu neilgu laiku pēc sākotnējā ieguldījuma veikšanas vai izmaksas datuma,
- iii. it sevišķi, ja tas rada finansiālus zaudējumus vai lielas darījuma maksas;
- iv. klients īsā laikposmā pieprasa vairākkārt iegādāties un pārdot akcijas bez acīmredzamas stratēģijas vai ekonomiska pamatojuma;
- v. klients pārskaita vairāk līdzekļu, nekā vajadzīgs ieguldījumam, un prasa atmaksāt pārpalikumu;
- vi. klients bez iepriekšēja paziņojuma izmanto vairākus kontus, it sevišķi, ja šie konti ir atvērti vairākās jurisdikcijās vai jurisdikcijās, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku;
- vii. klients vēlas, lai attiecību struktūra ļautu vairākās jurisdikcijās izmantot vairākas puses, piemēram, neregulētus nominālos uzņēmumus, it sevišķi, ja šīs jurisdikcijas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku;
- viii. klients pēkšņi un bez pamatojuma izmaina norēķinu atrašanās vietu, piemēram, nomainot klienta dzīvesvietas valsti;
- ix. klients un faktiskais īpašnieks atrodas dažādās jurisdikcijās, un vismaz viena no šīm jurisdikcijām ir saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, kā noteikts šo pamatnostādņu vispārīgajā daļā;
- x. faktiskā īpašnieka līdzekļi ir iegūti jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, it sevišķi, ja šī jurisdikcija ir saistīta ar augstāku predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni *ML/TF* jomā.

214. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- Klients ir institucionāls ieguldītājs, kura statusu ir pārbaudījusi EEZ valdības aģentūra, piemēram, valdības apstiprināta pensiju shēma.
- Klients ir uzņēmums EEZ valstī vai trešā valstī, kurai ir *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām.

Piegādes kanālu riska faktori

215. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Neskaidri vai sarežģīti piegādes kanāli, kas ierobežo fonda spēju pārlūkot savas darījumu attiecības un pārraudzīt darījumus, piemēram, ja fonds izmanto lielu skaitu apakšizplatītāju pakalpojumu sniegšanai trešās valstīs.
- Izplatītājs atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, kā noteikts šo pamatnostādņu vispārīgajā daļā.

216. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var liecināt par zemāku risku.

- Fonds pieņem tikai noteiktu veidu zema riska ieguldītājus, piemēram, regulētus uzņēmumus, kas iegulda kā pilnvarotāji (piemēram, dzīvības apdrošināšanas sabiedrības), vai korporatīvās pensiju shēmas.
- Fondu var iegādāties un atpirkt tikai caur uzņēmumu, piemēram, finanšu starpnieku, EEZ valstī vai trešā valstī, kurai ir *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

217. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- Ieguldītāju līdzekļi ir iegūti jurisdikcijās, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku, it sevišķi jurisdikcijās, kuras saistītas ar augstāku predikatīvu noziedzīgu nodarījumu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas jomā.
- Fonds vai fonda pārvaldnieks iegulda nozarēs, kas saistītas ar augstāku korupcijas risku (piemēram, ieguves rūpniecības vai ieroču tirdzniecības nozarē) jurisdikcijās, par kurām ticams avots ir norādījis, ka tajās ir augsts korupcijas vai citu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu *ML/TF* jomā līmenis, it sevišķi, ja fonds ir individuālā ieguldītāja fonds vai ja tam ir ierobežots skaits ieguldītāju.

Pasākumi

218. Pasākumi, kas fondiem vai fondu pārvaldniekiem ir jāīsteno, lai izpildītu savus *CDD* pienākumus, būs atkarīgi no tā, kā klients vai ieguldītājs (ja ieguldītājs nav klients) vērsas pie fonda. Fondam vai fonda pārvaldniekam ir arī jāīsteno pasākumi, ņemot vērā riska pakāpi, lai identificētu un pārbaudītu to fizisko personu (ja tādas ir) identitāti, kurām pieder klients vai kuras kontrolē klientu (vai kuru vārdā tiek veikts darījums), piemēram, fonda iestāšanās pieteikuma saņemšanas brīdī prasot topošajam ieguldītājam apliecināt, vai tas iegulda savā vārdā vai arī ir starpnieks, kas iegulda citas personas vārdā.

219. Klients ir:

- a. fiziska vai juridiska persona, kas tieši iegādājas fonda daļas vai akcijas savā vārdā, nevis citu personu, t. i. pakārtoto ieguldītāju, vārdā; vai
- b. uzņēmums, kas savas saimnieciskās darbības ietvaros tieši iegādājas daļas vai akcijas savā vārdā un kas kontrolē ieguldījumu vienas vai vairāku tādu trešo pušu labā, kuras nekontrolē ieguldījumu vai ieguldījumu lēmumus; vai
- c. uzņēmums, piemēram, finanšu starpnieks, kas rīkojas savā vārdā un ir akciju vai daļu reģistrētais īpašnieks, bet rīkojas vienas vai vairāku trešo pušu labā un saskaņā ar to norādījumiem (piemēram, tādēļ, ka finanšu starpnieks ir izvirzīta persona, brokeris, vairāku klientu kopējā konta / apvienota konta operators vai līdzīgas pasīvas vienošanās operators); vai

- d. uzņēmuma klients, piemēram, finanšu starpnieka klients, ja uzņēmums nav akciju vai daļu reģistrētais īpašnieks (piemēram, tādēļ, ka ieguldījumu fonds izmanto finanšu starpnieku, lai izplatītu fonda akcijas vai daļas, un ieguldītājs iegādājas daļas vai akcijas caur uzņēmumu, taču uzņēmums nekļūst par daļu vai akciju likumīgo īpašnieku).

SDD un EDD pasākumi, kas jāīsteno 219. punkta a) un b) apakšpunktā aprakstītajās situācijās

220. Augsta riska situācijās gadījumā EDD pasākumi, kas fondam vai fonda pārvaldniekam jāīsteno 219. punkta a) un b) apakšpunktā aprakstītajās situācijās, ietver, piemēram:

- papildu informācijas par klientu apkopošanu, piemēram, par klienta reputāciju un pamatinformāciju, pirms darījumu attiecību nodibināšanas;
- papildu darbības, lai padziļināti pārbaudītu saņemtos dokumentus, datus vai informāciju;
- informācijas apkopošanu par klienta un klienta faktiskā īpašnieka līdzekļu izcelsmi un/vai ienākumu avotu;
- prasību, lai atpirkšanas maksājums tiktu veikts no konta, ko sākotnēji izmantoja ieguldījuma veikšanai, vai konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda;
- darījumu uzraudzības regularitātes un intensitātes palielināšanu;
- prasību, lai pirmais maksājums tiek veikts no maksājumu konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē vai regulētā kredītiestādē vai finanšu iestādē trešā valstī, kurai ir AML/CFT prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām;
- apstiprinājuma saņemšanu no augstākās vadības darījuma laikā, kad klients pirmo reizi izmanto kādu produktu vai pakalpojumu;
- attiecību ar klientu un atsevišķu darījumu pastiprinātu pārraudzību.

221. Zemāka riska situācijās, ciktāl to atļauj valsts tiesību akti un ar nosacījumu, ka ir iespējams pārbaudīt, ka līdzekļi tiek pārskaitīti uz maksājumu kontu un no maksājumu konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē, viens no SDD pasākumiem, ko var piemērot fonds vai fonda pārvaldnieks, ir līdzekļu avota izmantošana, lai izpildītu dažas no CDD prasībām.

SDD un EDD pasākumi, kas jāīsteno 219. punkta c) apakšpunktā aprakstītajās situācijās

222. Situācijās, kas aprakstītas 219. punkta c) apakšpunktā, ja finanšu starpnieks ir fonda vai fonda pārvaldnieka klients, fondam vai fonda pārvaldniekam ir finanšu starpniekam jāpiemēro CDD pasākumi, ņemot vērā riska pakāpi. Fondam vai fonda pārvaldniekam ir arī, ņemot vērā riska pakāpi, jāīsteno pasākumi, lai identificētu un pārbaudītu finanšu starpnieka pakārtoto ieguldītāju identitāti, jo šie ieguldītāji ir ar starpnieka starpniecību ieguldīto līdzekļu faktiskie

īpašnieki. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, zema riska situācijās fondi vai fondu pārvaldnieki var piemērot *SDD* pasākumus, kas līdzīgi šo pamatnostādņu 112. punktā aprakstītajiem pasākumiem, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- finanšu starpniekam ir jāpilda *AML/CFT* pienākumi EEZ jurisdikcijā vai trešā valstī, kurai ir *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām;
- finanšu starpnieka atbilstību šīm prasībām efektīvi uzrauga;
- fonds vai fonda pārvaldnieks, ņemot vērā riska pakāpi, ir īstenojis darbības, lai pārliecinātos, ka ar darījumu attiecībām saistītais *ML/TF* risks ir zems, cita starpā pamatojoties uz fonda vai fonda pārvaldnieka novērtējumu par finanšu starpnieka darījumdarbību, klientu veidiem, ko apkalpo finanšu starpnieks, un jurisdikcijām, kurām ir pakļauta finanšu starpnieka darījumdarbība;
- fonds vai fonda pārvaldnieks, ņemot vērā riska pakāpi, ir īstenojis darbības, lai pārliecinātos, ka starpnieks, ņemot vērā riska pakāpi, piemēro stingrus *CDD* pasākumus saviem klientiem un klientu faktiskajiem īpašniekiem; šajā saistībā fondam vai fonda pārvaldniekam, ņemot vērā riska pakāpi, ir jāīsteno darbības, lai novērtētu starpnieka *CDD* politikas un procedūru atbilstību, piemēram, izmantojot publiski pieejamu informāciju par starpnieka atbilstības datiem vai tieši sadarbojoties ar starpnieku;
- fonds vai fonda pārvaldnieks, ņemot vērā riska pakāpi, ir īstenojis darbības, lai pārliecinātos, ka starpnieks pēc pieprasījuma nekavējoties sniegs *CDD* informāciju un dokumentus par pakārtotajiem ieguldītājiem, piemēram, fonds vai fonda pārvaldnieks ir līgumā ar starpnieku iekļāvis attiecīgus noteikumus vai ir izlases veidā pārbaudījis starpnieka spēju pēc pieprasījuma sniegt *CDD* informāciju.

223. Ja risks paaugstinās, it sevišķi, ja fonds ir paredzēts ierobežotam skaitam ieguldītāju, ir jāpiemēro *EDD* pasākumi, kas var ietvert 220. punktā iepriekš izklāstītos pasākumus.

SDD un *EDD* pasākumi, kas jāīsteno 219. punkta d) apakšpunktā aprakstītajās situācijās

224. Situācijās, kas aprakstītas 219. punkta d) apakšpunktā, fondam vai fonda pārvaldniekam, ņemot vērā riska pakāpi, ir jāpiemēro *CDD* pasākumi ieguldītājam, kas ir fonda vai fonda pārvaldnieka galīgais klients. Lai izpildītu *CDD* pienākumus, fonds vai fonda pārvaldnieks var paļauties uz starpnieku saskaņā ar (un atbilstīgi) Direktīvas (ES) 2015/849 II nodaļa 4. iedaļā izklāstītajiem nosacījumiem.

225. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, zema riska situācijās fondi vai fondu pārvaldnieki var piemērot *SDD* pasākumus. Ja ir izpildīti 222. punktā uzskaitītie nosacījumi, *SDD* pasākumi var paredzēt, ka fonds vai fonda pārvaldnieks apkopo identifikācijas datus no fonda akciju reģistra kopā ar Direktīvas (ES) 2015/849 27. panta 1. punktā noteikto informāciju, kas fondam vai fonda pārvaldniekam ir no starpnieka jāsaņem saprātīgā laikposmā. Fondam vai fonda pārvaldniekam ir jānosaka termiņš, ņemot vērā riska pakāpi.

226. Ja risks paaugstinās, it sevišķi, ja fonds ir paredzēts ierobežotam skaitam ieguldītāju, ir jāpieņem *EDD* pasākumi, kas var ietvert 220. punktā iepriekš izklāstītos pasākumus.

IV sadaļa. Īstenošana

Īstenošana

227. Kompetentajām iestādēm un uzņēmumiem ir līdz 2018. gada 26. jūnijam jāpanāk atbilstība šīm pamatnostādnēm.